

1949: zrodila sa tajná armáda Wehrmachtu a SS

Po stopách bojov proti banderovcom (1. časť)

V roku 1938 sa mohla začať iná vojna: Nemecka s Talianskom

Naša anketa

Potrebuje sa svet nanovo zaoberať otázkou, čo je to fašizmus? Kto sú a ako sa správajú dnešní fašisti?

Pavel Nigrini, podpredseda ObIV SZPB Zvolen: História sa opakuje. Nebezpečenstvo fašizmu a nacizmu sa rovnako ako pri ich zrode opäť začína nenápadne a plazivo obnovovať. A čo sa s tým dá robiť? Hovoriť pravdu! Zdravý rozum predsa musí zvíťaziť.

Anton Vaňo, predseda ObIV SZPB v Prievidzi: Jednoznačne áno, pretože vznikajú aj jeho formy ako rasizmus, xenofóbia alebo aj terorizmus. Bojovať s tým je ťažké, veď ani veľmoci si s tým nevedia poradiť. Neofašisti nenápadne a skryto prenikajú do politiky, navyše majú na to aj peniaze!

Demeter Kriško, člen ObIV SZPB v Prešove: A je nejaký rozdiel medzi minulým a súčasným fašizmom? Korene toho súčasného vidím v radikálnom nacionalizme a v diskreditácii niektorých národnostných menšín. Politici zneužívajú otázku národných záujmov vo svoj prospech.

Antonín Pupala, člen SZPB Čierny Potok: Odpoviem inak. Chceme poukázať na fenomén, ktorý sa nazýva sedliacky rozum. Dnešní ľudia, dokonca aj vzdelaní, sa za to veľakrát hanbia. Bol to však on, ktorý nám pomáhal orientovať sa a urobil z nás samostatne mysliacich ľudí. Čo takto opäť sa ním vyzbrojiť?

Jaroslav Bulko, predseda ObIV SZPB Žiar nad Hronom: Musíme sa tým zaoberať, veď už to tu opäť máme. Predseda nášho kraja popiera všetko, na čom stojí náš štát i zväz. Dnes sa dokonca aj niektorí „historici“ nechávajú počuť, že predsa to nebolo až také strašné... Jednoducho zabudli na to, že vojnou sme ako Československo stratili do 360 tisíc obyvateľov. No kto vyzabíjal ten zvyšok, keď v boji padlo menej ako 50 tisíc? Bol to predsa fašizmus a nacizmus!

A ako sa správajú súčasní fašisti a nacisti? Ponúkajú ľúbivé a jednoduché riešenia, s ktorými získavajú hlavne mladých a neskúsených ľudí. Typu „malá ohrada, veľký bič“... My vieme, že takto sa to vôbec nevyrieši, ale čo tí, ktorí prídu po nás?

Ján Šulej, predseda ObIV SZPB Brezno: Jednoznačne áno. Nechcem zabídať do politiky, no u nás o návrate týchto „izmov“ už nemusíme len hovoriť, my na to, žiaľ, vieme už aj poukázať. Prečo a ako sa to prejavuje? Zlyhala výchova! Rodičov, školy i nás všetkých ako okolia. Preto nás obklopuje aj čoraz viac agresivity.

Perlička

Labutia rasistka

Je neustále v strehu a útočí. Vždy, keď okolo nej prejde niekto s inou farbou pleti alebo zo zahraničia. Na univerzite Warwick majú skrátka „labutiu rasistku“.

Vyššie meter vysoký operenec rozťahne svoje krídla dosahujúce rozpätie viac ako dva metre a púšťa sa do študentov. Na svoje obeť zásadne striehne pri pešom mostíku pri jazere, ktorý spája jednotlivé budovy univerzity, a v najpríhodnejší moment zasiahne. Podľa vyjadrení študentov si vyberá najmä cudzincov z Indie či Talianska.

Odborníci si to vysvetľujú tým, že labuť si skrátka len stráži svoje hniezdo, pretože od marca do mája sa rozmnožujú. Práve v tomto období sú veľmi útočné. Univerzita to vyriešila plotom, ktorý natiahli pozdĺž celého jazera.

A. M., podľa telegraph.co.uk

Kriticky aj do vlastných radov

Tajomníci oblastných výborov SZPB, máj 2014.

Spresnený rozpočet na rok 2014; návrh Smernice na zvolanie XV. zjazdu, výročných schôdzí a oblastných konferencií SZPB; správa o činnosti od posledného zasadnutia, a prehľad hlásení tajomníkov oblastných výborov SZPB... To všetko, spolu s radom nevyhnutných organizačných otázok, bolo predmetom ostatného rokovania predsedníctva ÚR SZPB v polovici mája, na ktoré na druhý deň nadväzovala príprava tajomníkov oblastných výborov.

Špecifikom týchto rokovaní bolo, že každé navštívil jeden poslanec Európskeho parlamentu. V predsedníctve prehovoril Vladimír Maňka, tajomníkom sa predstavil Boris Zala.

Dôležitým organizačným rozhodnutím bolo, že predsedníctvo ÚR SZPB koop-

tovalo za svojho člena predsedu HOSK partizánov... Karola Kunu.

Na každom svojom rokovaní sa predsedníctvo zaoberá otázkou udeľovania zväzových ocenení a vyznamenaní. Na prvý pohľad výsostne príjemná záležitosť býva niekedy aj dosť stresujúca. Najmä vtedy, keď sa navrhovatelia „vyzujú“ zo zodpovednosti a návrhy odošlú v rozpore s obsahom smernice (pričom niektorí ich nezašlú vôbec) alebo ich počtom navrhovaných „prestrelia“. Zrejme v snahe niekomu sa zapáčiť či niekoho si nepohnevať. Vtedy musí rolu toho „zlého“ prevziať na seba niekto z predsedníctva, no najčastejšie to zostane na predsedovi P. Sečkárovi.

Na ostatnom predsedníctve sa pozastavil nad návrhom z Martina o udelení čestného diplomu pomaly všetkým starostom

v okrese. „Na našich podujatiach sa ich zúčastňuje 5 a pol a my ideme oceňovať všetkých? A za čo?“ Pridali sa s otázkami aj ďalší členovia predsedníctva.

Pragmatickým záverom v tomto rokovaní bode bolo rozhodnutie o zvýšení tlaku pri spracúvaní formálnych návrhov na vyznamenávanie jednotlivcov. Predsedníctvo skonštatovalo, že doposiaľ doručované návrhy sú zväčša „chabé, vrátane prehľadu o tom, aké vyznamenania už navrhovaný získal a kedy“.

To, že je treba aj v tejto záležitosti zaviesť poriadok, predseda uviedol na príklade spred pár rokov, keď jeden priamy účastník získal v priebehu roka až sedem vyznamenaní. Pri všetkej úcte k odmenenému, toto už nie je o úcte k veteránovi, toto je skôr o nekvalite našej vlastnej práce.

Vladimír MIKUNDA

Odhalenie pamätnej tabule v Čadci

Na podnet občianskeho združenia Pamätáme a v spolupráci s Mestským úradom Čadca bola 5. mája

2014 na priechodí mestského domu odhalená pamätná tabuľa oslobodenia mesta. Jej text v ruskom

a slovenskom jazyku znie: 1. MÁJA 1945 OSLOBODILA SOVIETSKA ARMÁDA NAŠE MESTO ČADCA. ČEŠŤ A SLÁVA HRDINOM PADLÝM V BOJI PROTI FAŠIZMU.

V prítomnosti veľvyslanca RF Pavla M. Kuznecova, podpredsedu SZPB Juraja Drotára a predsedu občianskeho združenia Pamätáme Vladimíra Malíka pamätnú tabuľu odhalili primátor mesta Čadca Milan Guru a čestná predsedníčka OZ Pamätáme Anna Belousová.

Juraj Drotár v príhovore priblížil fakty o oslobodzovaní Kysúc a zdôraznil, že odhalenie tejto pamätnej tabule je prejavom úcty a vďaky vojakom Červej armády aj po 69 rokoch.

-JD-, snímka MeU Čadca

(Volné pokračovanie na strane 11)

Na zamyslenie:

Skutočný vodca je ako pastier, ktorý zostáva za stádom a vpredu necháva ísť tých najmrštnejších, za ktorými idú ostatní, bez toho, aby si uvedomovali, že sú riadení zozadu.

NELSON MANDELA

Od roku 1945 sa USA pokúšali zvrhnúť 50 vlád

Vojenský dopisovateľ a režisér John Pilger vo svojej rubrike v denníku Guardian vysvetlil, prečo je americká podpora neonacistického režimu v Kyjeve nebezpečná pre celý svet.

Na začiatku sa odvoláva na historika Williama Bluma, ktorý uverejnil „obnovenú správu o zahraničnej politike USA“. Vyplyva z nej, že od roku 1945 sa USA pokúšali zvrhnúť vyše 50 vlád, vôbec im neprekážalo, že mnohé boli demokraticky zvolené. Okrem toho zasiahli do volieb v 30 štátoch, bombardovali civilné obyvateľstvo 30 krajín, používali chemické a biologické zbrane a uskutočňovali atentáty na predstaviteľov iných štátov.

Pilger poznamenáva, že v mnohých prípadoch Spojeným štátom aktívne pomáhala Veľká Británia.

„Meno ‚nášho nepriateľa‘ sa neustále menilo, od komunizmu po islam, no schéma je totožná: je to ľubovoľná spoločnosť, ktorá je nezávislá od západnej moci a ktorá má k dispozícii územie buď bohaté na suroviny, alebo výhodné zo strategického hľadiska. Alebo ide o spoločnosť, ktorá môže byť alternatívou nadvláde USA,“ hovorí Pilger a dodáva, že predstavitelia takýchto štátov sú buď vytesnení (Salvator Alende v Chile), alebo zabíjajú (Patrice Lumumba v Kongu).

Všetci lídri, ktorí sa postavili Západu, boli v západnej tlači intenzívne diskreditovaní – najskôr Fidel Castro, potom Hugo Chávez a teraz Vladimir Putin.

Ukrajinu Pilger nazýva „parkom pre zábavu CIA“, odvolávajú sa pritom na návštevu jej šéfa v Kyjeve. Potom boli na Ukrajine vytvorené špeciálne oddiely, kurfrujúce

tvrdé útoky proti tým, ktorí sú proti februárovému prevratu. Ako príklad ukazuje na prípad udalostí v Dome odborov v Odeze. Vysvetľuje, že na východe Ukrajiny nepôsobia „separatisti“ a „povstanci“, ako ich nazýva západná tlač, ale prostí civilní obyvatelia, ktorí chcú žiť bezpečne vo svojich rodiskách.

Pilger rozpráva aj o lekárovi, ktorý sa pokúšal zachraňovať ľudí v Odeze, no ukrajinskí nacisti – radikáli mu to nedovolili. „Jeden z nich ma hrubo odstrčil a vyhlásil, že mňa a iných židov Odesy čoskoro čaká rovnaký osud.“

Podľa pravda.ru, 15. máj 2015

Historicky nová dohoda o obchode so zbraňami

Rusko momentálne nepodpíše medzinárodnú dohodu o obchode so zbraňami, informovali dva zdroje vo vláde RF. Podľa ich slov je dohoda, potvrdená VZ OSN, „nedopracovaná“ a „máloobsažná“.

Táto medzinárodná dohoda je prvým právne záväzným dokumentom, ktorý ustanovuje pravidlá trhu so zbraňami. Proti tomuto dokumentu hlasovala len KĽDR, Irán a Sýria. 23 štátov sa pri hlasovaní zdržalo.

Dokument bude účinný, keď ho ratifikuje 50 štátov, čo 32 už urobilo. Očakáva sa, že sa tak stane už toto leto.

Problémom pre Rusko je, že dokument nerieši otázku reexportu zbraní a ani zákaz obchodovania

s nimi „nesplnomocnenými neštátnymi organizáciami“. Tieto návrhy Ruska neboli akceptované.

Dokument teda obmedzuje len legálny predaj zbraní problematickým režimom (napríklad takému, ktorý porušuje ľudské práva), no nebráni vyzbrojovať opozíciu, ktorá sa rozhodne siahnuť po zbrani v boji proti vlastnej vláde.

Podľa lenta.ru, 17. máj 2014

Padá najväčší mýtus Majdanu – demonštrantov nezabíjal Berkut!

Oficiálna inštancia súčasnej kyjevskej moci, čiže komisia Verchovej rady Ukrajiny, bola objektívnymi faktami konečne prinútená priznať PRVÚ polovicu pravdy o tragických februárových udalostiach v Kyjeve, počas ktorých si niekto urobil z demonštrantov cieľ ako na strelnici. Ešte človek, tvrdiaci v marci opak, priznal, že NA DEMONŠTRANTOV NESTRIELALI PRÍSLUŠNÍCI ŠPECIÁLNYCH POLICAJNÝCH SÍL BERKUT!!!

Dočasná vyšetrovacia komisia prišla k tomuto záveru na základe nábojov a nábojnic, ktoré používali snajperi. DRUHOU ČASŤOU PRAVDY BUDE POMENOVANIE SKUTOČNÝCH VRAHOV.

Špeciálne hovorme, že **pomenovanie**, a nie odhalenie. Pretože už vyjadrenia špecialistov z Janukovyčovho okolia dávajú tušiť, že oni vedia... No nechávajú túto tému poriadne vyhnúť, aby sa súčasná

kyjevska moc už absolútne skompromitovala. Iba tak totiž aj tí najzatvrdennejší „banderovci“ pochopia, kto je kto? Kto im dáva šancu žiť a kto im dáva šancu aby boli iba využití.

Podľa verzie predstaviteľa vyšetrovacej komisie Gennadija Moskala, po demonštrantoch mohli strieľať predstavitelia spoločenských organizácií, ktoré sa vraj vymkli kontrole. Bez toho, aby špecifikoval koho tým myslí, skonštatoval podľa starého scenára, že „prvý výstrel vypálila milícia“. „Ktokoľvek sa (vraj) mohol zamiešať medzi protestujúcich...“

Podľa vz.ru, 13. máj 2014 (-vml-)

Ron Paul: Američania rozpútavajú vojnu

Bývalý člen amerického Kongresu Ron Paul v článku na stránke The Ron Paul Institute for Peace and Prosperity vyjadril stanovisko, že bezočivosť a falošnosť administratívy USA môže priviesť k plnohodnotnej vojne v Európe.

Bývalý kongresman poukázal na to, že vo februári 2014, v čase najväčších búrok na Euromajdane, úrady USA neustále požadovali od vlády V. Janukovyča nedopúšťať sa násilia voči protestujúcim, ktorí obsadzovali vládne budovy. No keď sa to isté dialo v Doneckej a Lu-

hanskej oblasti, americký štátny department podporil silové akcie kyjevských úradov proti zástanom federalizácie.

To, že stúpenci federácie ignorovali výzvu V. Putina, aby odložili referendum, škrtať tvrdenia štátneho departmentu USA o tom, že opozí-

ciu na východe Ukrajiny kontroluje Rusko.

Aký je hlavný dôvod, „prečo vlastne USA zasahujú do záležitostí Ukrajiny? Veď USA nedokážu napraviť ani vlastné hospodárstvo, prečo teda chcú riadiť Ukrajinu?“ pýta sa Ron Paul.

Namiesto odpovede žiada amerických predstaviteľov zastaviť túto „nebezpečnú hru“ na Ukrajine a „spamätať sa“.

Podľa evrazia.org, 13. máj 2014

Ukrajina si cieľavedome zničila imunitu voči nacizmu

Skonštatoval to bieloruský politológ Vsevolod Šimov, ktorý na otázku, či tragédia v Odeze bola tragická náhoda alebo dlhodobá politika, povedal:

– Nepochybne ide o dlhodobu plánovanú rusofóbsku politiku. Ukrajinský štát v podstate cieľavedome znižoval u svojich občanov prah cit-

livosti voči zlu. „Sovietska imunita“ voči nacizmu bola postupne ničená vzdelávacím systémom (napr. akou hrôzou sú súčasné ukrajinské učebnice dejepisu), médiami a všetkým tomu podobným.

Samozrejme, že v prvom rade to vplývalo na mládež, ktorá sa rodila a vyrastala v tomto informačnom poli.

Odeská tragédia, zločinná odeská Chatyň, to je prvá verejná prezentácia prvého nového pokolenia nezávislej Ukrajiny. Jedným z jeho najzlostnejších symbolov sa stali dievčatá, ktoré čapovali „Molotovove kokteily“ v pekelných plameňoch, v ktorých zhoreli desiatky ľudí.

Podľa regnum.ru, 7. máj 2014

Čo píšú iní?

■ Veteráni Wehrmachtu a SS vytvorili tajnú armádu

V archívoch federálnej spravodajskej služby Nemecka sa našli dokumenty, ktoré dosvedčujú, že v prvých povojnových rokoch veteráni Wehrmachtu a zbraní SS sformovali tajnú armádu na obranu krajiny pred ZSSR.

Zväz mal asi dvetisíc bývalých dôstojníkov Wehrmachtu i SS, ktorí sa v roku 1949 rozhodli stať tajnou armádou, uvádza Der Spiegel. Bývalí dôstojníci pôsobili priamo pod nosom vlády a parlamentu, a aj mimo vojsk spojencov. Pred sebou si postavili cieľ „ochrániť Nemecko pred ‚východnou agresiou‘... a v prípade občianskej vojny vzdorovať komunizmu na vnútornom fronte“.

Dokumenty prezrádzajú, že v prípade vojny by tajná armáda koncentrovala 40 tisíc bojovníkov. Účasť vedúcich predstaviteľov Bundeswehru naznačuje, nakoľko vážnym bol tento projekt.

Medzi najdôležitejšími členmi bol Albert Schnetz, ktorý slúžil ako plukovník cez vojnu i po nej. Na konci 50-tych rokov sa dostal i do blízkeho okruhu ľudí ministra obrany Franza Josefa Straussa.

Podľa tvrdení Schnetza projekt ilegálnej armády podporoval aj Hans Speidel, ktorý v roku 1957 sa stal veliteľom NATO v strednej Európe, a taktiež Adolf Heusinger, prvý generálny inšpektor Bundeswehru.

V prípade útoku na Nemecko z východu Schnetz plánoval spustiť partizánsku vojnu. Zároveň predpokladal vyvieť vojská za hranice Nemecka a osloboditeľskú misiu viesť zo zahraničia.

Nemecké médiá uvádzajú, že vtedajšia tajná armáda pozostávala z bývalých dôstojníkov – antikomunistov, v niektorých prípadoch bolo ich motiváciou dobrodružstvo. Napríklad, bývalý generálporučík Herman hovoril, že „sa necítil šťastným, jednoducho len pracoval v úrade“.

Ilegálna armáda mala svoje jednotky dislokované v Stuttgarte, Ulme, Heilbronne, Karlsruhe, Freiburgu a v ďalších mestách.

Zatiaľ sa nevie, kedy a či vôbec bola ilegálna armáda rozpustená. Schnetz zomrel v roku 2007, no nikdy o týchto záležitostiach verejne nehovoril.

Podľa vz.ru, 15. máj 2014

■ Škola pre migrantov v Hitlerovom dome

Dom č. 15 na ulici Salzburger Vorstadt v Braunau am Inn, v ktorom sa narodil Adolf Hitler sa môže premeniť na migračné centrum. Rakúske úrady zamýšľajú otvoriť v ňom jazykovú školu pre migrantov, píše Daily Telegraph.

„Vzhľadom na význam tohto domu je veľmi dôležité použiť ho na blaho ľudí,“ povedal predstaviteľ rakúskeho ministerstva vnútra Alexander Marakovits.

Administrácia mesta Braunau am Inn, ktorá už rokuje s majiteľom domu, sa obáva neonacistických provokácií, ak by v budove otvorila múzeum víťazstva nad nacizmom. Pred domom sa už nachádza memoriálny kameň proti vojne a fašizmu.

V roku 1938 z iniciatívy Martina Bormanna bolo v budove otvorené múzeum nacistického umenia.

Podľa lenta.ru, 14. máj 2014

■ Procter & Gamble sa ospravedlnila za nacistický symbol

Americká spoločnosť Procter & Gamble sa ospravedlnila za umiestnenie symbolu spájaného s režimom Adolfa Hitlera na jednom zo svojich výrobkov. V sobotu 10. mája to oznámili The Washington Times.

Procter & Gamble umiestnila na obal jedného pracieho prášku dres s číslom 88, ktoré nacistické a ultrapravicové zoskupenia používajú ako kódový pozdrav. Predstaviťka spoločnosti Gabi Hässigová vysvetlila, že spoločnosť číslom chcela oznámiť iné – a síce počet praní, ktoré zvládne jedno balenie.

Spoločnosť stiahla z obehu partiu umývacích prostriedkov, ktoré mali v názve čísločku 18. Lebo tá je zase spájaná s menom nemeckého diktátora.

■ Úcta americkým a britským vojakom, ktorí padli v SNP

V utorok 6. mája sa v Polomke konalo spomienkové stretnutie na vojakov amerického Úradu strategických služieb (OSS – Office of Strategic Services) a britskej spravodajskej misie WINDPROFF, ktorí padli v Slovenskom národnom povstaní. Spolu s veľvyslancom USA na Slovensku Theodorom Sedgwickom a predstaviteľom britského veľvyslanectva Martinom Kayom sa na ňom zúčastnili aj predstavitelia MO SR, Ozbrojených síl SR a zástupcovia miestnej samosprávy. Nechýbal syn a dvaja vnuci veliteľa britskej jednotky majora Johna Sehmera.

Spojeneckí vojaci sa počas ústupových bojov presunuli do drevorubačskej chaty v horách nad Polomkou, kde 26. decembra 1944 padli do zajatia nemeckých nacistov. Pred koncom vojny trinástich Američanov a troch Britov popravili v koncentračnom tábore Mauthausen. „Veľmi si vážim občanov Polomky, ktorí počas povstania pomáhali aj americkým a britským vojakom a ktorí ani dnes nezabúdajú na ich pamiatku,“ povedal Theodore Sedgwick.

Podľa mosr.sk, 7. máj 2014

Vďaka vám za všetko, Pavel Maratovič!

Dvadsiateho mája 2014 predseda SZPB Pavol Sečkář prijal veľvyslanca RF Pavla Maratoviča Kuznecova, ktorý sa prišiel rozlúčiť s naším zväzom pred ukončením svojej tunajšej diplomatickej misie. Podakoval mu za všetko, čo urobil pre spoločnú ideu protifašizmu, pre náš zväz a aj pre našich priamych účastníkov. Vyzdvihol napríklad jeho osobný prínos pri skrášľovaní vojnových pamätných miest.

Pavol Sečkář pri tejto príležitosti vyznamenal Pavla M. Kuznecova naším najvyšším zväzovým vyznamenaním, Zlatým krížom za vernosť.

V neformálnej diskusii potom Pavel M. Kuznecov vyslovil niekoľko príjemných postrehov o našom zväze, a teda aj o jeho vzťahu k nám.

■ Veľmi ma teší, že medzi naším veľvyslanectvom a SZPB sa vytvorili tesné a teplé vzťahy. Vedeli sme sa chápať, vedeli sme spolupracovať a s pomocou nášho veľvyslanectva môžete rátať i naďalej.

■ Váš zväz robí naozaj mimoriadne záslužnú prácu na zachovanie pravdy o 2. sv. vojne a aj o našom spoločnom boji s fašizmom. Význam tejto práce je čoraz viac aktuálny.

■ SZPB sa v slovenskej spoločnosti nachádza na možno najrozhodujúcejšom mieste boja s neofašizmom. V porovnaní s inými obdobnými organizáciami máte určite najväčšiu silu i autoritu.

■ Veľmi dôležitá je vaša široká sieť oblastných organizácií po celom Slovensku. Rovnako dôležité je aj to, že vaši členovia patria nielen do rôznych spoločenských vrstiev, ale aj do rôznych politických síl.

■ SNP je pre vás jeden zo základných faktorov národného sebedovedomia. Práve pre toto sa nebojím, že ak aj veteráni „odídu“, že by sa SZPB niekedy rozpadol

Zľava – tajomník ÚR SZPB Vliam Longauer, Pavel M. Kuznecov, Pavol Sečkář, taktiež lúčiaci sa radca vyslanec Sergej A. Krylov, vyznamenaný Medailou kpt. J. Nálepku, vedúci organizačného oddelenia Zdenko Marton.

a zlikvidoval. Myslím si, že váš zväz má v slovenskom národe, v regiónoch po celej krajine, naozaj veľmi pevné, hlboké i široké korene.

Z tohto dôvodu sa domnievam,

že po Rusku a možno aj po Bielorusku má SZPB v strednej a východnej Európe najsilnejšie predpoklady, aby existoval ešte dlhé a dlhé roky. Je to práve vďaka Slovenskému národnému povsta-

niu, ktoré bolo naozaj mohutným národným prejavom. Ak nerátame Juhosláviu, kde to bolo trochu o inom, na niečo také ako SNP sa nikto iný neodhodlal.

Zaznamenal V. MIKUNDA

8. MÁJ

Prezident François Hollande pozval svojho ruského kolegu na návštevu Francúzska pri príležitosti osláv 70. výročia vylodenia spojeneckých vojsk v Normandii, ktoré sa začnú 6. júna. Vladimir Putin pozvanie prijal. Francúzsky minister obrany Jean-Yves Le Drian zdôraznil, že zrušiť toto pozvanie by bolo historickou urážkou. Spomienkové slávnosti sa uskutočnia pri príležitosti vylodenia spojeneckých vojsk v Normandii v roku 1944, ktoré odštartovalo záverečnú fázu ťaženia spojencov v boji proti nacistickému Nemecku. Účasť na oslavách prisľúbili už aj prezident USA Barack Obama a nemecká kancelárka Angela Merkelová.

9. MÁJ

Mohutnou vojenskou prehliadkou na moskovskom Červenom námestí si Rusko pripomenulo koniec 2. svetovej vojny. Slávnostné podujatie v Deň víťazstva nad fašizmom bolo väčšie ako po minulých rokoch, zahŕňalo okrem tisícok vojakov aj tanky, delostrelectvo, mobilné raketové odpalovacie zariadenia a najmodernejšie stíhače. Prítomný prezident Putin vojnovým veterá-

nom odkázal, že tých, ktorí porazili fašizmus, Rusko nikdy nezradí. Vzápätí po prehliadke odletel na polostrov Krym. V rámci osláv konca 2. svetovej vojny sa prihovril príslušníkom námorných síl v Sevastopole.

Ruský vicepremiér Dmitrij Rogozin navštívil Podnestersko, kde si pri pamätníku sovietskych vojakov padlých počas svetovej vojny pripomenul Deň víťazstva. Na obrade varoval pred opätovným bujnením fašistickej plíagy, pričom poukázal na nedávne nepokoje v ukrajinskej Odeze, kde zahynuli desiatky prevažne proruských aktivistov. Podnestersko sa od Moldavska odtrhlo krátko po tom, ako krajina roku 1990 vyhlásila nezávislosť od Sovietskeho zväzu. Zatiaľ ho však žiadna vláda neuznala.

Bývalý český prezident Václav Klaus prišiel na recepciu na ruskú ambasádu pri príležitosti Dňa víťazstva. Išiel tam napriek tomu, že súčasný prezident Miloš Zeman a členovia vlády Bohuslava Sobotku účasť odmietli pre nesúhlas s postupom Ruska voči Krymu a Ukrajine. Svoju prítomnosť odôvodnil

Klaus tým, že on je stará generácia a pamätá sa, že „koniec vojny bol 9., a nie 8. mája, ako sa to teraz nezmyselným spôsobom posunulo“.

12. MÁJ

Grécky najvyšší súd povolil krajne pravicovej strane Zlatý úsvit postaviť kandidátku na voľ-

stalo sa VO SVETE
8. 5.-20. 5. 2014

by do Európskeho parlamentu. Urobil tak napriek odporu viacerých ľudskoprávných organizácií a faktu, že líder hnutia je v súčasnosti vo väzbe, kde čaká na súd. Zlatý úsvit má vo svojom logu symbol pripomínajúci svastiku a jeho členov viackrát videli verejne hajlovať. Kandidáti strany sa do gréckeho parlamentu prvý raz dostali v roku 2012.

14. MÁJ

Belgickanka Misha Defonsecoová, žijúca v USA, autorka knižného bestselleru Misha: Spomienky na roky holokaustu (1997), musí

vrátiť svojmu vydavateľstvu 22,5 milióna dolárov. Rozhodol o tom odvolací súd v Massachusetts s tým, že „nepravdivosť príbehu je nesporná“. Knihu preložili do 20 jazykov a vznikol podľa nej rovnomený francúzsky film. Autorka rozpráva o tom, ako si ju svorka vlkov adoptovala ako šesťročného židovské dievčatko, ktorého rodičov odvliekli nacisti a ona sa ich vydala počas vojny cez Belgicko, Nemecko a Poľsko peši hľadať.

16. MÁJ

Bývalý nemecký kancelár Helmut Schmidt varoval Európu, že atmosféra na starom kontinente začína pripomínať situáciu pred vypuknutím 1. svetovej vojny. Krajiny sa podľa neho správajú ako „námesačníci“, čím sa odvolal na výraz austrálskeho historika Christophera Clarka, ktorý takto popisoval neschopnosť lídrov vtedajšej Európy, USA a Ruska odhadnúť rozmery masakry prvého globálneho konfliktu v dejinách ľudstva. Exkancelár sa domnieva, že príčinou súčasnej krízy na Ukrajine je megalománia EÚ a jej snaha o včlenenie Ukrajiny či Gruzínska do svojho bloku.

Prezident Putin prisľúbil krymským Tatárom zlepšenie ich postavenia a životnej úrovne, musia však akceptovať, že ich budúcnosť je v Rusku po tom, čo sa k nemu pripojil polostrov Krym. Putin sa stretol so zástupcami krymských Tatárov pri príležitosti nastávajúceho 70. výročia ich masovej deportácie z Krymu do strednej Ázie počas vlády Josifa Stalina, ktorý v roku 1944 Tatárov obvinil zo sympatií k nacistickému Nemecku.

20. MÁJ

Na verejnosť sa dostal list, ktorý v máji 1939 poslal Brit Nicholas Winton prezidentovi USA Franklinovi D. Rooseveltovi so žiadosťou o prijatie ohrozených židovských detí z bývalého Československa. Sir Winton práve oslávil 105. narodeniny. Pred 2. svetovou vojnou zachránil 669 československých, zväčša židovských detí. List nedávno objavil americký archivár medzi vládnymi dokumentmi. Našiel tam aj memorandum ministerstva zahraničných vecí, ktoré Wintonovi oznámilo, že „americká vláda nemôže povoliť imigráciu nad počet stanovený existujúcimi prisťahovaleckými zákonmi“.

Za hajlovanie na futbale podmienka a zákaz vstupu

Päť rokov nevstúpi na slovenské územie 35-ročný Miroslav z Prahy. Polícia ho zadržala 1. mája 2014, keď opakovane hajloval počas futbalového zápasu medzi ŠK Slovan Bratislava a MFK Košice v Myjave. V superrýchlom konaní ho na druhý deň odsúdili na polročný trest s podmieneným odkladom na päť rokov. Okamžite ho vyhostili a na päť rokov mu zakázali vstup na Slovensko.

Martin Krno, komentátor

Volebné faux-pass

Kandidát do mestskej rady v americkom meste Fresno Mike Wells šliapol kompletne vedľa, keď na svoj propagačný leták použil fotku, na ktorej je vyhladzovací tábor Osvienčim.

Záber rozpoznala miestna židovská komunita, ktorá tvrdí, že použitie holokaustu ako metafory k spustnutému a rozpadajúcemu sa mestu bolo absolútne necitlivé a naozaj zlé riešenie. Ľudia si uvedomujú desivé momenty holokaustu a tieto snímky nechcú viac vidieť. Kandidát Wells

sa bránil tým, že do vyhľadávča zadal kľúčový výraz „spustnutá štvrť“ a práve tento obrázok spomedzi ponúkaných ho oslovil. Údajne vôbec netušil, že pochádza z miesta smrti – teda z koncentračného tábora. Dokonca navštívil miestneho rabína, aby sa mu osobne ospravedlnil. Správa však nanešťastie e-mailom putovala k tisíciam obyvateľov mesta Fresno. Otázne je, či ospravedlnenie prijímajú aj zhnusení voliči.

Adriana MIKUNDOVÁ
podľa abclocal.go.com, cnn.com

Ruská Štátna Duma zakáže banderovskú symboliku

Na základe poslancovej iniciatívy ruská Štátna Duma prijala v prvom čítaní návrh zákona, ktorý postavil banderovskú symboliku na úroveň nacistickej.

V podstate by sa tak zákon o zákaze verejnej nacistickej a extrémistickej symboliky rozšíril o zákaz verejnej prezentácie organizácií, ktoré spolupracovali s fašistickými organizáciami a hnutiami, ako aj s medzinárodnými alebo zahraničnými organizáciami odmietajúcimi uznesenia Norimberského tribunálu.

Navrhovateľ však tvrdí, že návrh zákona sa nedotýka historických filmov alebo kníh, v ktorých sa takáto symbolika môže objaviť. Ide mu len o tie materiály, ktoré majú za cieľ propagovať nacistické idey a symboliku využívajú na rehabilitáciu nacizmu.

Podľa lenta.ru, 20. máj 2014

Anketa s učiteľmi:

Venuje sa dostatočný priestor výučbe vojnových dejín Slovenska na základných a stredných školách?

Mária Hlaváčová – ZŠ Senec: Na dejiny máme len hodinovú dotáciu na týždeň. V ôsmom i deviatom ročníku kladiem dôraz najmä na slovenské dejiny. Usilujem sa ich priblížiť cez rôzne zaujímavosti, ktorých je dosť. Nestotožňujem sa s častým názorom, že slovenské dejiny sú nudné. Osobitne SNP venujem aspoň 2 vyučovacie hodiny, i keď možno na úkor iného učiva. Otázke Československých légii sa venujem veľmi málo, nakoľko mi to nedovoľuje vyčlenený časový priestor. Nové učebnice sú podľa mňa nedostatočné. Predchádzajúce boli oveľa lepšie, preto vyučovanie kombinujem aj so staršími učebnicami. Žiaľ, na našej škole prevláda trend preferovať jazyky a prírodné vedy na úkor spoločenskovedných predmetov.

Eva Hangaiová – ZŠ Žitavany: Vzhľadom na to, že na našej škole máme dvojhodinovú dotáciu dejepisu, môžem viac času venovať aj vzniku a priebehu 1. a 2. svetovej vojny. Učebnica 9. ročníka je spracovaná veku primerane a môžem využiť voľné hodiny na problematiku vojny, najmä na SNP. Učebnicu 8. ročníka považujem za veľmi odbornú – príliš historickú, málo školskú. Vďaka projektom a prezentáciám sa to dá zvládnuť aj preto, že máme aj regionálnu výchovu, v ktorej sa venujeme i dejinám našej obce.

Jana Štefániová – ZŠ Tbiliská: S ohľadom na to, že na našej škole máme dvojhodinovú časovú dotáciu na dejiny, v rámci výuky o 1. sv., vzniku ČSR a čs. légii môžeme navštíviť pamätník padlým v 1. a 2. sv. v Rači. Podľa možnosti navštevujeme tiež Pamätnú izbu č.-s. legionárov, múzeum v Košariskách a Mohyľu M. R. Štefánika na Bradle.

Osobne by som si predstavovala viac času na danú tému i v učebnici 8. ročníka. Privítala by som podrobnejšie informácie (je to len informatívne spomenuté).

Daniel Kasala – Gymnázium Bilikova 24: Výučba dejín je v súčasnosti podceňovaná a zatlačaná do úzadia. Samotný predmet dejepis je stavaný do pozície prívesku preferovaných predmetov, ako sú jazyky a prírodovedné odbory. Zabúda sa pritom na celospoločenskú dôležitosť poznania historických súvislostí pre správnosť a objektivitu politických rozhodnutí a názorov každého občana. Spoločnosť týmto postojom riskuje možnosť negatívneho politického vývoja nášho štátu, keď budú mať rozhodujúce slovo nastupujúce generácie.

Daniela Tkáčová – ZŠ Báhoň: K uvedenému učivu si dovoľm pridať vždy aspoň 2 až 3 vyučovacie hodiny, lebo je treba rozanalyzovať príčiny a priebeh vojnových udalostí. Dôležité je aj citovo pritiahnúť žiakov k problematike rozhovormi v rodinách o osudoch príbuzných cez vojnu...

Emília Czaganová – ZŠ Plavecký Štvrtok 351: V rámci výučby dejín využívam videofilmy (na škole ich máme s touto tematikou dosť), pamätník v našej obci so zoznamom padlých vojakov v 1. a 2. sv., fotodokumentáciu... Myslím si, že vždy závisí najmä od učiteľa, do akej miery chce učivo žiakom priblížiť. Učebnica je dobrá, ale po reforme v školstve sa znížil počet hodín dejepisu, preto sa muselo zredukovať aj učivo. Všeobecne je známe, že o najnovšie dejiny majú žiaci menší záujem.

Hold armáde osloboditeľke

Klub Nového slova, Klub bratislavských antifašistov pri strane Smer-SD a Oblastný výbor SZPB Bratislava zorganizovali už 22. ročník pochodu na Malý Slavín k pomníku padlých vojakov pri oslobodzovaní Bratislavy. V sobotu 17. mája účastníci spomienkového stretnutia položili kvetiny a dali úctu našim osloboditeľom. Poklonili sa pamiatke dvoch sovietskych vojakov – Ivana Gorjunova a Nikolaja Fimuškina, ktorí zomreli pri oslobodzovaní Bratislavy 4. apríla 1945.

„Prišiel som vyjadriť svoj občiansky postoj a úctu našim osloboditeľom, ktorí nás zachránili z područia fašizmu,“ nezakrývajú svoj svetonázor sa vyznal Milan Ftáčnik, primátor hlavného mesta SR Bratislavy. V príhovore poďakoval dôležitosť pripomínania si tých, ktorým vďačíme za našu slobodu.

Plný dojatia nadviazal na slová primátora veľvyslanec RF Pavel M. Kuznetsov, ktorého na Malý Slavín sprevádzalo takmer celé veľvyslanectvo vrátane rodin-

Milan Ftáčnik: „Ani na chvíľu som nezaváhal nad pozvaním, prišiel som dať úctu tým, ktorí tu padli v boji za našu slobodu.“

Martin Krno, predseda OBLV SZPB Bratislava, prihovára sa k účastníkom 22. ročníka pochodu na Malý Slavín.

ných príslušníkov aj s deťmi. Poďakoval sa za trvalý prejav úcty k červenoarmejcom, ktorí pred 69 rokmi položili svoje mladé životy v boji s nenávideným fašizmom.

Poďakovanie našim osloboditeľom vyjadril v príhovore aj Martin Krno, predseda Oblastného výboru SZPB Bratislava. „Schádzame sa pri pomníku dvoch príslušníkov Červenej armády, ktorí tu na sklonku vojny padli a boli dočasne pochovaní. Nevieme, či pochádzali z Ruska, Ukrajiny, Bieloruska alebo Kazachstanu. Ale to nie je to podstatné. Ich prostredníctvom vzdávame hold celej armáde osloboditeľke, ktorá bola zložitým, ale živým, pulzujúcim organizmom, kde sa nerobili rozdiely medzi jednotlivými národnosťami, kde nebolo kastovníctvo, ale kde vládol internacionálny a súčasne vlastenecký duch. Aj vďaka tomu – či možno najmä vďaka tomu – po odrazení nepriateľa pod Moskvou a po prelome vojnovéj iniciatívy na Volge vydala sa Červená armáda na víťazný pochod smerom na západ a zastavila sa až v Berlíne a Prahe. Neoslobodila iba národy strednej Európy, ale nepriamo aj tie západné, lebo bez toho, že by viazala nacistické armády, Spojenci by sotva mohli roz-

vinuť úspešné vylodenie v Normandii.“ Po úprimných slovách M. Krnu spomienkové zhromaždenie pozdravil Branislav Ondruš, štátny tajomník Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktorý pravidelne už roky chodí na Malý Slavín vzdať úctu našim osloboditeľom.

Úctu bojovníkom, ktorí padli pri oslobodzovaní Bratislavy, prišiel na Malý Slavín vyjadriť aj deväťdesiatročný účastník odboja Vladimír Mičuda zo SZPB. Počas SNP bojoval v 2. partizánskej brigáde Za oslobodenie Slovanov. Po potlačení povstania odišiel do hôr a pridal sa k 4. partizánskej brigáde, ktorá operovala v okolí mesta Liptovský Mikuláš. „Na Malý Slavín chodím uctievať si bojovníkov proti fašizmu nepretržite už 20 rokov aj s rodinou. Zvlášť dnes, keď sa akoby zabúda na nich, keď sa niektorí snažia falšovať našu históriu, je obzvlášť potrebné v záujme spravodlivého výkladu dejín stretávať sa na týchto miestach a odovzdávať pritom neskreslené informácie mladému pokoleniu,“ vyznal sa nám V. Mičuda, ktorý so zbraňou v ruke bojoval proti fašistom a na vlastnej koži prežil útrapy fašizmu.

Vladimír DOBROVIČ

Čerešnička na torte

Stalo sa už dobrou tradíciou, že oblastný výbor SZPB v Bratislave pripravuje dvakrát ročne seminár pre učiteľov dejepisu a etickej výchovy na základných a stredných školách. Spravidla jeden na jar a druhý na jeseň. Keďže tento rok oslávime 70. výročie SNP a pripomenieme si sté výročie vypuknutia prvej svetovej vojny, je len prirodzené, že to boli aj hlavné témy seminára. Rozšírené zaujímavé informácie prezentoval historik PhDr. Ferdinand Vrábel, člen Československej obce legionárskej, Jednota Český Brod.

Ťažko v skratke vymenovať, ktoré informácie najviac zaujali auditórium učiteľov. Mám taký pocit, že ich zaujímalo všetko, že priam hltali každé slovo historika. Podrob-

ne vylíčil pohľad historikov na príčiny vzniku 1. svetovej vojny. Priblížil účasť zmobilizovaných slovenských vojakov, ktorí si plnili len svoju povinnosť – prirodzene, väčšina z nich nebola z toho nadšená. Aj preto mnohí z nich dobrovoľne vstupovali do ruských a francúzskych légii. Ako poznamenal, „vstúpila do nich takmer jedna pätina zajatcov“. Pritom nábor Slovákov narážal na negatívny vplyv Nemcov a Maďarov, ktorí ich od tohto kroku odrádzovali. Podľa vyjadrenia historika légie sa stali jedným z hlavných pilierov 1. Československej republiky.

Obdobne pútavým spôsobom s množstvom menej známych príhod F. Vrábel priblížil aj SNP.

Síce v rámci diskusie mal najviac otázok predseda OblV SZPB PhDr. Martin Krno, neznamená to však, že učiteľov prednášajúci nezaujal. Potvrdzujú to aj ich vyjadrenia.

Mgr. Daniel Kasara, Gym-

názium Bilikova 24: „Okrem nových informácií bol pre mňa seminár novou mobilizáciou, ďalším nakopnutím vo svojej práci, smerujúce proti vyhorenosti.“

Mgr. Mária Bubancová, ZŠ Plavecký Štvrtok 351, o seminári povedala: „Je to pre mňa akoby čerešnička na torte pri získavaní zaujímavých informácií z našej histórie. Chodím rada na tieto podujatia, pretože rozširujú môj obzor a mám čo nového ponúknuť žiakom, pre ktorých je veľmi dôležité, aby sa bližšie oboznámili s dejinami Slovenska.“

Aj podľa ďalších učiteľov patrí SZPB ich poďakovanie za organizovanie seminárov za účasti lektorov – historikov. Našu vojnovú históriu majú podrobne preštudovanú a ich poznatky poslúžia učiteľom na rozšírenie ich vedomostí. Získajú informácie, ktoré im pomôžu motivovať záujem žiakov o ich výklad dôležitých medzníkov v dejinách Slovenska.

V. DOBROVIČ

Zájazd s prijatím nových členov

1. mája sa o prebudenie Trebišovčanov svojim rachotom postaralo asi 50 jazdcov na motorkách, trojkolkách a štvorkolkách. Našincom to však nevadí, ide o miestny prvomájový zvyk, ktorý sa u nás traduje už niekoľko desaťročí a na ktorý sa rovnako tešia mladí i starí.

Lenže tohtoročný motorový budíček bol tiež signálom na zhromaždenie sa protifašistov s rodinami z Trebišova, Egreša, Novosadu, Kysty a Veľat pred sídlom svojho oblastného výboru SZPB, ktorý zorganizoval zájazd do maďarskej obce Hejce. K pomníku, ktorý pripomína, že sa tu 19. 1. 2006 udiala katastrofa s našimi novodobými veteránmi ASR, vracajúcimi sa z misie KFOR v Kosove.

Kvetinový veniec, minúta ticha a príhovor predsedu ObV SZPB M. Urbana patrili 42 rodákom, ktorých tragédiu pripo-

mínajú vytesané mená a symbol, dolu hlavou padajúci pilot.

Keďže samotné miesto pádu lietadla sa nachádza na vrchole hory, prišlo nám vystúpiť do výšky asi 800 metrov, čo bolo peši približne 8–9 kilometrov. Mládeži to nebolo nič, ale zvládli to aj naši najstarší – 84-ročný Juraj Pokrivňák zo Sečoviec a Helena Litváková z Novosadu.

Miesto pádu armádneho An-24 (ide o plochu asi 600 x 50 metrov) sa ešte i dnes dalo identifikovať podľa zlomených stromov a skládok z polámaných vetví. V popredí stojí pomník

a za ním je 42 drevených kolov s menami, dátumami narodenia a dňom katastrofy.

Pred pomníkom podpísali prihlášku za členov SZPB naši mládeňci – Matúš Takáč a Ma-

roš Baňacký z Novosadu a vnuk oblastného predsedu Dominik Urban. **Milan URBAN**, snímka Milan Malý

Po stopách oddielu Vtáčnik

Sekaniny sú hory a senárne Vtáčnika, ktoré pred 70. rokmi poskytli dočasný domov pre vyše 200 členov rovnomenného partizánskeho oddielu Vtáčnik.

ZO SZPB v Lehote pod Vtáčnikom tam koncom apríla, v súčinnosti s Klubom dôchodcov z hornej časti obce, zorganizovala turistickú vychádzku pod názvom „Po partizánskych chodníčkoch“, čo vnímame ako svoj príspevok k blížiacemu sa 70. výročiu SNP.

Zišlo sa nás 33, vrátane starostu Jána Cipova. Najstarším bol 89-ročný Jozef Gašparovič, člen ZO SZPB a bývalý partizán oddielu Vtáčnik.

Logickou zastávkou na vychádzke bola návšteva veliteľského bunkra Hornonitrianskej partizánskej brigády, kde sme pozreli exponáty a vypočuli si krátku rekapituláciu tunajších partizánskych príbehov. Napríklad, ako ich prepadlo fašistické komando Edelweis, ktoré tiež vyplienilo neďaleké obce Kľak a Ostrý Grúň.

Michal BENISKA, tajomník ZO SZPB

Boje o Duklu žiakov zaujali

Víťazstvo nad fašizmom 8. mája 1945, ukončilo hrôzy a vraždenia, ktoré so sebou priniesla druhá svetová vojna. K Dňu víťazstva nad fašizmom i k výročiu SNP už dlhé roky pripravuje ZO SZPB v Lehote pod Vtáčnikom besedy so žiakmi tunajšej základnej školy.

Viedli ich naši odbojár, bývalí príslušníci Hornonitrianskej partizánskej brigády, ale aj tí, ktorí boli počas vojny internovaní vo fašistických táboroch. Ich rady sa však

rokmi preriedili a tak posledné 4 roky besedy so žiakmi vedie len vojnový veterán a účastník bojov o Duklu, 92-ročný plukovník Ludovít Šesták.

Aj tohto roku zaujímavo vykreslil svoj predvojnový, vojnový i povojnový život. Samozrejme, že najviac o pôsobení v čs. armádnom zbore, o boji na Dukle, o svojom zranení, ale aj o hrdinstve živých i padlých kamarátov.

Michal BENISKA

tajomník ZO SZPB Lehota pod Vtáčnikom

Odbojárska kvapka krvi

Pri príležitosti 69. výročia ukončenia 2. svetovej vojny v Európe ZO SZPB vo Svidníku zorganizovala (14. mája 2014) 4. ročník „Odbojárskej kvapky krvi“, ktorého sa zúčastnilo 36 darcov. Medzi nimi aj študenti z miestneho gymnázia a obchodnej akadémie.

Darcov v transfúznom oddelení osobne vítal predseda ZO SZPB Svidník Milan Magulák, ktorý im na záver poďakoval za humánny čin a odovzdal spomienkové darčeky.

Jozef ŽIŽÁK

Znej pieseň slávna, vznešená...

Táto a viac podobných melódiih spred roku 1989, ktoré boli neoddeliteľnou súčasťou osláv 1. mája, sviatku práce, znela z magnetofónu v priestoroch múzea v Štúrove. Pavol Sklenár, riaditeľ múzea a člen ZO SZPB, v spolupráci s oblastným výborom SZPB v Nových Zámkoch zorganizoval

pre obyvateľov a návštevníkov mesta retrovýstavu, na ktorej si mohli prezrieť zachované artefakty z toho obdobia.

Pekné počasie umocnilo efekt vystavených exponátov, a tak v priestoroch sa slovenčina miešala s maďarčinou, poľštinou a angličtinou. Je potešiteľné, že výstavu navštívili aj mladí ľudia, ktorí oslavy 1. mája nezažili.

14 sálv v Lome nad Rimavicou

Zaznelo 9. mája na pamiatku štyroch rodákov, ktorí padli v boji ako povstaleckí vojaci a partizáni, siedmich, ktorí zahynuli v koncentračnom tábore a troch, ktorí zahynuli doma na následky tragických vojnových udalostí.

Vrchárska obec Lom n. Rimavicou (1025 m), nachádzajúca sa na južnej strane okresu Brezno, sa rozhodla takto slávnostne odhaliť pamätnú tabuľu s ich menami na budove obecného úradu, z príležitosti 69. výročia ukončenia 2. sv. vojny a 70. výročia SNP. Starosta obce pritom všetkým obetiam udelil Cenu starostu obce Lom nad Rimavicou – in memoriam, ktorú si prevzali potom-

kovia alebo rodinní príslušníci. V príhovoroch hostí vystúpila prednostka OÚ v Brezne Alena Kaánová, poslanec BBSK Karol Konárik a tajomník ObV SZPB v Brezne Anton Póbiš. Zaujímavé bolo aj vystúpenie Milana Kováčika, neprofesionálneho historika, ktorý prítomným priblížil povstaleckú históriu regiónu Vrchy.

Milan KOVÁČIK

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

69. výročie víťazst

Nech bola táto vojna poslednou

V Revúcej si slávne víťazstvo Červenej armády a spojencov pripomenulo asi 160 občanov mesta. Viceprimátorka Viera Hanesovská v prejave vyslovila želanie, aby 2. sv. vojna bola aj vojnou poslednou.

Po prejave si členovia ZO SZPB, predstavitelia mesta a strany Smer-SD uctili pamiatku padlých pri pamätníku a buste revúckeho rodáka generála Rudolfa Viesta.

* * *

Na ďalší deň sme sa stretli pri symbolickom pamätníku na Veľkej lúke pri Muráni, ktoré už po tretíkrát zorganizovala miestna ZO SZPB s oblasťným výborom v Rožňave a základnou organizáci-

ciou z Revúcej. Spolu s nimi sem prišli občania z Muráňa, Revúcej, Tisovca a aj jedna Moskovčanka. K prítomným sa prihovorili predseda SZPB Pavol Sečkář a predseda ObIV SZPB v Rožňave Norbert Lacko.

Odvzdávaním preukazov novým členom SZPB a melódiou skupiny Poľan sa skončila slávnostná časť stretnutia.

Štefan HAVIAR a František LUKÁŠ

Nikdy nezabudnime...

Obyvatelia Trnavy sa stretli pri pamätníku osloboditeľov 7. mája. Spolu s nimi si 69. výročie Dňa víťazstva nad fašizmom pripomenuli Sergej Popkov z velvyslanectva RF v SR, poslanci NR SR Augustín Hambálek, Marian Kovačoci, Peter Náhlík, predseda TSK Tibor Mikuš, tajomník ÚR SZPB Viliam Longauer a ďalší. Na čestnom mieste stálo už len torzo našich žijúcich hrdinov a vlastencov. Naozaj už je medzi nami len zopár takých, ktorým môžeme vďaka za dnešnú slobodu vyjadriť aj osobne.

Zvýraznenie tejto vďaky zahrnul do svojho príhovoru aj predseda TSK Tibor Mikuš, keď povedal: „Tí, ktorí bojovali proti fašizmu, boli ozajstní hrdinovia, ktorých pamiatka je večná a treba si ju náležite uctiť. Sme tu preto, aby sme demonštrovali podporu všetkých hodnôt a budeme vždy proti tomu, aby si niekto bez ohľadu na to, akým jazykom hovorí, akú ideológiu vyznáva, robil nárok na majetok a nebudaj na krajinu, zdravie alebo život iných ľudí. Svojou účasťou dávame príklad našej mládeži. Chceme, aby vedela, že nebezpečenstvo existuje takmer vždy a ak budeme ľahostajní, pre-

javí sa naplno. Neostávajme teda ľahostajní voči tým, ktorí útočia na iných. Samozrejme, uctievať pamiatku tých, ktorí položili svoje životy v boji s fašizmom. V mene občanov Trnavského samosprávneho kraja vyslovujem úctu a večnú pamiatku všetkým, ktorí položili životy v bojoch druhej svetovej vojny.“

V príhovore som sa obrátil na mládež a pripomenul jej slová armádneho generála Ludvíka Svobodu: „Nikdy nezabudnime, ako ľahko sme slobodu stratili a ako ťažko a za cenu veľkého úsilia a veľkých obetí sme ju dobýjali späť.“

Jozef PETRÁŠ, predseda ObIV SZPB v Trnave

Vďaka hrdinom spod Dukly

Vo Svidníku vzdali členovia SZPB hold padlým pri pamätníku Sovietskej armády, pri soche armádneho generála Ludvíka Svobodu a pri pamätníku československej armády na Dukle.

Predseda ObIV SZPB Jozef Rodák v príhovore pripomenul desiatky miliónov obetí tejto najstrašnejšej vojny v dejinách.

Slávnostnú atmosféru pri pamätníku Sovietskej armády využil predseda miestnej základnej organizácie Jozef Magulák a spolu s predsedom ZO SZPB Stropkov Jánom Uhríkom zagratalovali Ilone Uhríkovej, členke ZO SZPB zo Stropkova, k jej životnému jubileu. Oslávenkyni zablahoželal aj priamy účastník oslobodzovacích bojov mesta Svidník Ján Jurčišin.

Jozef ŽIŽÁK

Modrania vysielali adresné ďakujem

Miloslav Zemanec – bojovník odeských katakomb a neskôr osobný vodič generála Heliodora Píku, František Svrček, meno ktorého sa skvie na pamätníku duklianskych hrdinov, Imrich Petrakocič, František Krajčovič, Ján Albertovič, Anton Prišečan, Štefan Jurkovič, Jozef Križanovič a nositeľ Československého vojnového kríža 1939 Alojz Soldán. Toto všetko sú mená modranských rodákov, ktorí boje na Dukle síce prežili, no dnes už ani jeden nie je medzi nami.

Aj takúto informáciu poskytli v Modre organizátori výročných slávností Dňa víťazstva nad fašizmom zhromaždeným spoluobčanom pri pamätníku oslobodenia, ku ktorému prišli spoločným sprievodom od Gymnázia Karola Štúra. Ďalšie zastávky boli pri pamätníku doske maršala R. J. Malinovského,

komsomolca v Harmónii a pri pamätníku obeť fašizmu.

Podujatie moderoval tajomník ZO SZPB Ladislav Štefko, za oblasťný výbor v Bratislave sa ho zúčastnila Daniela Sékejová. S príhovorom sa spoluobčanom prihovorila primátorka Hana Hlubočká.

Základná organizácia SZPB Modra

V Trenčíne sme si na oslobodenie spod fašizmu zaspomínali spolu s priamymi účastníkmi protifašistického odboja a Štefanom Šteflovíčom.

Okrem členov SZPB sme sa pri pamätnej tabuli, pripomínajúcej oslobodenie mesta vojakmi 2. ukrajinského frontu a 1. a 4. do Posádkového klubu OS SR, stretli s členmi Klubu vojenských veteránov, občianskych združení a obyvateľov mesta, me- žiakov základných škôl. Po spomienkovom akte bola pripravená výstavka historických ručných palných zbraní, ktorá zauj-

Stretnutie pri symbolickom pamätníku na Veľkej lúke pri Muráni.

Svidník.

Pred pamätníkom v Trnave.

Na pietnej spomienke pri pamätníku v obci Skároš (8. 5. 2014), ktorá bola oslobodená už 17. decembra 1944 ako prvá obec v regióne. Prítomní boli predstavitelia štátnej správy i zástupcovia samospráv a politických strán z obcí mikroregiónu Hornád.

tva nad fašizmom

ia Ludovítom Kaliským, Pavlom Liškom
rumunskej armády, umiestnenej pri vchode
dži ktorými nechýbala ani početná skupina
ala najmä žiakov. **Oľga KAJABOVÁ**

istupcovia ObIV SZPB v Košiciach s člen-
Klubu vojenskej histórie Dargov počas
láv Dňa víťazstva nad fašizmom a 69.
ročia ukončenia druhej svetovej vojny pri
mníku padlých hrdinov na Dargove.

á obec v okrese Košice okolie, sa zúčast-

B. Štiavnica.

Humenné.

Prešov.

Závažná Poruba.

Dobšiná.

V Dobrej Nive sme výročie konca vojny pripomenuli najprv na členskej schôdzi, za účasti aj europoslancu Vladimíra Maňku. Po nej sme usporiadali pietny akt pri pamätníku obetí 2. sv. vojny a slávnostné stretnutie v kultúrnom dome.

Našou zaujímavosťou je, že už druhý rok sme pri tejto príležitosti zorganizovali pre rodičov s deťmi výlet na Polanu. Cestou späť sme sa zastavili aj pri pamätníku partizánskym brigádám „Alexander Nevskij“ a „Za slobodu Slovanov“, ktoré bojovali v našich končinách. **Ján KYSEL**

O čom sa hovorilo na Javorine – Polome?

Prvá májová nedela každoročne patrí stretnutiu obyvateľov Stráňav a okolitých obcí na Javorine. Pri pamätníku vojakov 1. čs. armádneho zboru v ZSSR si uctievať ich pamiatku.

Všetci rečníci, starosta Stráňav Jozef Papán, veľvyslanec Bieloruska Vladimír Serpikov a predseda ŽSK Juraj Blanár,

vyzdvihli hrdinstvo osloboditeľov. Napriek zložitosti oslobodzovacej taktiky, akú si museli zvoliť pri oslobodzovaní celého severozápadného Slovenska, na čo poukázal podpredseda ÚR SZPB Juraj Drotár. Museli zdoľať priam fanatický odpor tak nemeckých, ako aj maďarských vojsk. **Juraj DROTÁR**

Nezabudnime

V Banskej Štiavnici sme si 69. výročie svojho oslobodenia pripomenuli pri pomníku padlých hrdinov na Kammerhovskej ulici. Čestnú stráž držali uniformovaní baníci, vojaci z Klubu vojenskej histórie a mladí hasiči.

Spolu s predstaviteľmi mesta a ZO SZPB sa tu stretli aj priami účastníci oslobodzovacích bojov Jozef Kopčan a Filip Danninger.

Predseda ZO SZPB Vladimír Poprac sa aj pri tomto celoeurópskom významnom dni obrátil na mladých rodákov a pripomenul im, že za slobodu Banskej Štiavnice položilo život 455 bojovníkov (360 červenoarmejcov, 70 rumunských a 13 československých vojakov a 12 partizánov) a že miesto, kde sa tento akt koná, bolo pred prevezením pozostatkov do Zvolena aj miestom ich odpočinku. **Vladimír POPRAC**

Vzdali úctu hrdinom

Spomienkovým oslavám 69. výročia ukončenia 2. svetovej vojny v Humennom predchádzalo slávnostné rokovanie ObIV SZPB, rozšírené o funkcionárov základných organizácií.

Po udelení zväzových ocenení slávnostný príhovor predniesol člen predsedníctva Jozef Hrubovčák, po ňom prítomných pozdravil zástupca OU Ján Sentala. Diskusia konštatovala, že napriek pretrvávajúcim nepriaznivým ekonomickým podmienkam oblastná organizácia plánované úlohy plní kvalitne a včas.

Potom sme sa presunuli k pomníku hrdinov Červenej armády na vojenskom cintoríne, kde sa pietny akt začal panchídou za padlých vojakov a civilné obete. O mohutnosti tunajších spomienkových osláv svedčí aj počet vencov (16), ktorý sa tu zhromaždil.

Tu sa k prítomným prihovarila aj primátorka mesta Humenné, ktorá okrem iného vyzdvihla spoluprácu tunajšej oblastnej organizácie SZPB, osobitne s mládežou.

Slávnostný charakter tejto udalosti v hornozemplínskej metropole na Laborci zvýraznili aj miestne médiá. **G. ROSIČOVÁ**

V Prešove zazneli štyri hymny

V Prešove sme si 69. výročie oslobodenia našej vlasti pripomenuli za zvukov štátnych hymien ČR, RF, Ukrajiny a SR. Pri pamätníku osloboditeľov aj pri Pamätníku obeť gestapa.

Podpredseda Prešovského samosprávneho kraja Radoslav Čuba sa v príhovore obrátil hlavne k prítomnej mládeži, aby nikdy nič podobné nedopustila. Zároveň sa poďakoval priamym účastníkom protifašistického odboja za ich ochotu položiť za oslobodenie i svoj život.

Lubomír VAJČOVEC (Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Oslavy v Dobšinej

V Dobšinej sme sa stretli na Námestí baníkov a potom sme sa so sprievodom presunuli k pamätníku do parku na Ulici SNP. Kvety k nemu položili primátor Karol Horník a zástupkyňa mestskej organizácie SZPB Tatiana Kariková.

Predseda MO SZPB František Novotný v príhovore vyzval: „Odovzdávajme štafetu uctievania tých, ktorí neváhali položiť životy za šťastnú budúcnosť svojich potomkov.“ **Juraj KARIKA, snímka autor**

Aj Závažná Poruba si pamätá

V boji s fašizmom prišlo o život 17 Porubčanov. V bojach o obec padlo 68 sovietskych a 38 slovenských a českých vojakov.

Pri 69. výročí víťazstva nad fašizmom položením vencov k pamätníkom vyjadřila obec úctu padlým a poďakovanie žijúcim účastníkom protifašistického odboja. Vence položili na Polčenom, za kostolom, kde padol Nikolaj Ivanovič Nebesnyj, i k pomníku na nižnom konci obce. Predseda MO SZPB a poslanec obecného zastupiteľstva Dušan Migala zakončil príhovor slovami básnika: „... napomeň našich otcov, Bože nad hviezdami. Nech trochu myslia, čo sa stane s nami, keď začnú vojnu. Zem je svätá. Veď po nej chodia deti.“ **Text i foto: -dmi-**

Po stopách bojov proti banderovcom (1. časť)

● Na podnet konferencie predstaviteľov rôznych skupín ukrajinských nacionalistov, konanej v roku 1927 vo Viedni, bola založená Organizácia ukrajinských nacionalistov (OUN). **Niekedy sa tiež uvádza, že v roku 1928 OUN vznikla pod vplyvom výzvednej služby Nemecka.**

● Organizácii ukrajinských nacionalistov, na čele ktorej stál Jevhen Konovalec, sa začiatkom 30. rokov najprv podarilo zakotviť vo východných oblastiach Poľska, kde sa jej jednotlivé články formovali predovšetkým na základe zlučovania a zjednocovania rôznych ukrajinských nacionalistických organizácií. Chrbtovou kosťou ukrajinského nacionalistického prúdu sa stala gréckokatolícka cirkev.

● Po tom, čo v Nemecku uchopili moc nacisti, začalo sa vedenie OUN opierať o niektorých činiteľov a inštitúcie hitlerovského Nemecka, očakávala od nich pomoc pri realizácii svojich plánov na vytvorenie „nezávislej Veľkej Ukrajiny“.

● V roku 1933 uzavrela OUN dohodu s NSDAP a zaviazala sa k všeobecnej spolupráci. Jej vojenská organizácia UVO bola zapojená do nemeckej agentúrnej služby pri ministerstve vojny (východná skupina). Pod riadením nacistickej špiónskej služby sa OUN usilovala o odstránenie sovietskej moci na Ukrajine a podporovala agresívnu politiku Nemecka proti Poľsku a ČSR.

Skupiny OUN pracovali na prísne konšpiratívnych zásadách a vykonávali teroristické a sabotážne akcie: prepádali pošty, rušili komunikácie, podpaľovali usadlosti poľských občanov. Z politických a nacionalistických pohnútok spáchali viacero atentátov. Veľkú pozornosť v tejto dobe OUN venovala získaniu ukrajinskej mládeže pre svoje ciele. Vychovávala ju v nacionalistickom a protisocialistickom duchu.

● V máji 1938 bol v holandskom Rotterdame, kde sídlil štáb OUN, zavraždený vedúci predstaviteľ OUN Jevhen Konovalec. Pravdepodobne v dôsledku názorových rozporov a politických trení medzi ukrajinskými emigrantmi. Konovalecovo miesto zaujal jeho dôverný priateľ Andrij Meľnyk, ktorý po svojom odchode do emigrácie menoval ako svojho splnomocnenca na území Poľska Stepana Banderu.

● Po napadnutí Poľska oslobodili hitlerovci Stepana Banderu, ktorý si vo väzení odpykával doživotný trest za účasť na atentáte na poľského ministra vnútra. Banderu začal znova intenzívne pracovať v OUN a svojím radikalizmom získaval pod svoj vplyv mladých stúpcov hnutia.

Medzi Banderom a Meľnykom dochádza k nezhodám. Zásadný

rozpor bol v tom, že A. Meľnyk bol proti používaniu teroristických prostriedkov proti Ukrajincom, ktorí nesúhlasili s cieľmi OUN. A. Banderu bol zástancom akcií proti všetkým odporcom hnutia, teda aj proti inak zmyšľajúcim Ukrajincom.

Táto orientácia zrejme veľmi vyhovovala aj nacistom, ktorí Banderu vymenovali za veliteľa ukrajinskej légie.

● Významné miesto v príprave Nemecka na vojnu proti ZSSR zaujala záškodnícka činnosť. Zástupca náčelníka oddelenia pre záškodnícku činnosť a sabotáž (Abwer II) Erwin Stolze dostal za úlohu používať svojich agentov na to, aby vyvolávali národnostné konflikty medzi národmi ZSSR. Na základe toho dal Meľnykovi a Banderovi pokyn, aby hneď potom, ako Nemecko prepadne ZSSR, organizovali provokačné a podvrtné akcie na Ukrajine, s cieľom rozvracať najbližšie tylo sovietskych vojsk a tiež presviedčať medzinárodnú verejnú mienku o tom, že sovietske zázemie je v rozklade.

● Po prepade ZSSR hitlerovským Nemeckom bola ukrajinská légia začlenená do nemeckej armády a operovala v smere na Ľvov. Veliaci nemecký generál sľúbil predstaviteľom OUN, že za dobytie Ľvova vymenuje ukrajinskú vládu.

OUN úlohu splnila a 1. augusta 1941 bola vyhlásená samostatná Ukrajina. Bábková vláda však nemala dlhé trvanie. Po troch dňoch ju nemeckí fašisti rozohnali, rad vedúcich predstaviteľov OUN a légie popravili a iných, vrátane Banderu, previezli do koncentračných táborov.

Po štyroch týždňoch bola rozpustená ukrajinská légia, časť jej príslušníkov bola zaradená do takzvanej ukrajinskej milície a iných organizácií, vytvorených na ochranu nemeckých záujmov na okupovanom území. Z vybraných príslušníkov légie vznikla divízia SS GALIZIEN, ktorá tiež bojovala pri Stalingrade. Ukrajinská milícia, akési kolaborantské bezpečnostné oddiely, pomáhali nacistom pri odhaľovaní a likvidácii odbojových a partizánskych skupín na okupovanom území. Podieľali sa tiež na vraždení komunistov a Židov.

● Odmietavý postoj nemeckých vojenských predstaviteľov na Ukrajine voči požiadavkám OUN viedol k tomu, že OUN postupne

prerušila svoje zväzky s Nemcami. Jednotky ukrajinskej milície sa presunuli aj so zbraňami do lesov, kde sa z nich a ďalších skupín vytvárali oddiely Ukrajinskej národnej sebaobrany (UNS). Tieto oddiely sa neskoršie formovali ako UPA.

● Nepriaznivý vývoj na fronte donútil hitlerovcov, aby koncom roku 1942 prepustili S. Banderu na slobodu s úmyslom použiť ho na ďalšiu organizáciu ukrajinského nacionalistického hnutia.

S. Bandera

S. Bandera (narodený 1. januára 1909 v západoukrajinskej obci Staryj Uhryniv, 15. októbra 1959 zavraždený v Mnichove agentom KGB) bol od mlada aktívnym členom nacionalistického hnutia a bojovníkom za nezávislú Ukrajinu, ktorej územie bolo v tých časoch rozdelené medzi ZSSR – cca 75 %, Poľsko – cca 20 %, Rumunsko – cca 3 % a Československo – cca 2 %. Žil v časti, ktorá pripadla Poľsku.

Za organizáciu teroristických útokov proti predstaviteľom poľskej moci (vrátane atentátu na ministra Pierackého) bol v r. 1934 zatknutý a odsúdený na smrť. Ten mu bol však zmiernený na doživotie.

Zámer im nevyšiel. Banderu pri ďalšom organizovaní, vyzbrojovaní a výcviku skupín UPA postupoval samostatne. Rozhodol sa všetko stavať na jednu kartu. Ako uvádza Kim Philby (sovietsky špión v Anglicku) vo svojej knihe Moja tichá vojna, Banderu už pred vojnou udržiaval styky s britskou špiónskou službou Secret Intelligence Service a cez vojnu v tom pokračoval.

● Prvé ozbrojené útoky jednotiek UPA boli namierené proti Poliakom usídleným na Ukrajine. UPA bojovala aj proti nemeckým jednotkám, no ich hlavný útok sa sústreďoval proti sovietskym partizánom a postupujúcim jednotkám Červenej armády.

● Po porážke Nemecka v 2. sve-

tovej vojne utiekol S. Bandera s ďalšími prívržencami do bývalého západného Nemecka (vtedajšia okupačná zóna USA) a v Mnichove vytvoril nové ústredie OUN. Bandy UPA sa stiahli do lesov, odkiaľ pokračovali v teroristickej činnosti. Verbovali do svojich oddielov deklarovane živly a zločincov, ako aj roztratených nemeckých vojakov a členov jednotiek SS, ktorí včas neustúpili alebo utiekli do zajateckých táborov.

Na území ZSSR boli banderovské základne energicky likvidované.

● Jednotky UPA sa premiestnili do Poľska, kde sa chceli udržať do 3. svetovej vojny, s ktorou skoro rátili (podľa plánu Nemysliteľné sa mala začať už v júli 1945 – pozn. vmi). Hlavná časť bánd sa sústredila vo východnej oblasti Poľska, kde sa banderovci snažili vybudovať akýsi štát v štáte.

● Poľská armáda viedla v roku 1944 proti banderovcom veľmi ťažké boje. Banderovské sotne terorizovali a vraždili poľské obyvateľstvo, vypaľovali usadlosti a celé dediny.

Keď bol koncom marca 1947 v priestore Baligródu banderovskými tlupami zavraždený námestník poľského ministerstva obrany armádny generál Karol Świerczewski a jeho sprievod, prišli poľské orgány k ráznemu definitívnemu likvidovaniu banderovských tlúp na svojom území.

V operácii Visla bolo do bojov popri bezpečnostných orgánoch nasadených šesť divízií poľskej armády a základne banderovcov boli zlikvidované.

● V letných mesiacoch 1945 sa cieľom banderovských prepádov stali aj priľahlé oblasti východného Slovenska.

V auguste a septembri vpadli do priestoru Duklianskeho priesmyku a do povodia rieky Ondava. V októbri a novembri 1945 k nám vpadli sotne Miroň, Karmeluk, Sokil, Peryh, Brovko a čata Horbovyj v celkovom počte 500 mužov.

Od 22. 11. do 6. 12. 1945 banderovci sedemkrát striedavo prepádli obce Nová Sedlica, Zboj, Ulič a Kolbasov, zavraždili v nich 18 osôb a obce vypálili. Následne proti banderovským tlupám zasiahli jednotky ČSĽA a vytlačili ich z nášho územia.

● K ďalšiemu veľkému vpádu banderovcov na územie ČSR došlo 6. 4. 1946. Dobře vyzbrojeným sotňám Miroň, Karmeluk a Bir (členovia UPA mali byť interno-

vaní do vojenských zajateckých táborov pod správou USA v talianskom Rimini v celkovom počte 300 až 500 mužov) sa podarilo preniknúť až do hĺbky 50 km na naše územie. Tento vpád, nesporné dokonale pripravený v súčinnosti s čs. emigráciou na Západe a domácim reakčným podzemím, bol zameraný na ovplyvňovanie predvolebnej kampane v protikomunistickom duchu.

V 33 prepadnutých obciach si banderovci zbraňami vynuovali konanie verejných zhromaždení obyvateľov, na ktorých útočili a špinili KSČ, napadali spoločenstvo so ZSSR, štváli slovenské a ukrajinské obyvateľstvo proti Čechom a podobne.

Súbežne s tým si OUN u nás rozvíjala svoju civilnú sieť. Budovala kanály a oporné body pre kuriérov, ktorí z Mnichova prechádzali cez naše územie do Poľska a naopak.

● Ďalšie väčšie akcie proti ČSR pripravovalo banderovské vedenie na jar mesiace v roku 1947. Ich zámerom bolo vyslať na Slovensko vybrané sotne, ktoré mali robiť nacionalistickú propagandu a iné podvrtné činnosti.

Väčšina skupín mala i naďalej pôsobiť na území Poľska. Akcie poľských ozbrojených síl v rámci akcie Visla však donútili banderovské vedenie k tomu, aby upustili od pôvodného plánu.

● Pripravovaný propagandistický vpád do ČSR sa tak zmenil na ústup sotní Burlak, Chromenko a Brodyč do Bavorska (cez naše územie) a na útek ďalších sotní a skupín tzv. civilnej siete na Západ.

Po menších prepadoch v apríli 1947, pri ktorých vydrancovali obce Vydraň a Kalinovo a odvliekli troch príslušníkov finančnej stráže, ktorých neskôr zavraždili, začali v júni 1947 svoje najväčšie ťaženie na území ČSR. Prenikli k nám sotne Burlak, Chromenko a Brodyč a po nich i ďalšie menšie skupiny. Prechod sotne Bir, Chryn a Stach bol čs. jednotkami odrazený hneď na štátnych hraniciach.

Všetky tieto skupiny boli vojensky dobre vycvičené, vyzbrojené ľahkými zbraňami a mali veľké skúsenosti z bojov v lesnom a horskom teréne. Najnebezpečnejšia z nich bola sotňa Burlak, ktorá tiež pri postupe cez naše územie kládla najtvrdší odpor.

● Niet pochybnosti o tom, že medzi aktivitou banderovcov na našom území a vnútropolitickým vývojom v ČSR existovalo viacero súvislostí. Svedčí o tom napríklad snaha ovplyvniť pomocou banderovských vpádov predvolebnú kampaň v roku 1946. Ešte výraznejšie sú súvislosti s aktivitou a plánmi ľudáckeho podzemia.

V letáku s nadpisom Za boha, (Pokračovanie na str. 9)

(Dokončenie zo str. 8)

za národ, za odkaz dr. Tisa, ktorý sa našiel u členov odhalenej žilinskej ilegálnej skupiny, bol príchod banderovcov do ČSR označovaný za predzvesť oslobodenia.

Banderovci pri svojich vpádoch do ČSR rátili s podporou reakcie. Túto skutočnosť potvrdil vo svojej neskoršej výpovedi i veliteľ sotne Burlak.

● Od roku 1945 do polovice roku 1948 zaisťovali štátne hranice severovýchodného Slovenska s Poľskom vyčlenené jednotky čs. armády. Pred najväčším vpádom banderovcov do ČSR bola v úseku Dukliansky priesmyk až po sovietsku hranicu rozmiestnená zvláštna stíhacia skupina čs. armády Ocel' (neskôr premenovaná na Teplice), ktorá podliehala 10. pešej divízii v Košiciach.

No ani týmto jednotkám sa nepodarilo zabrániť júnovému vpádu banderovcov a zastaviť ich postup do vnútrozemia. Na základe toho čs. vláda rozhodla v pásme vykonávaných akcií dočasne podriaďiť vojenskému veleniu všetky orgány Národnej bezpečnosti a finančnej stráže. Minister

vnútra dostal úlohu posilniť pohraničné útvary.

Na zabezpečenie tejto úlohy minister vnútra nariadil 13. júna 1947, aby 1000 príslušníkov pohraničných útvarov ZNB bolo odoslaných na Slovensko a aby sa urýchlene prišlo k sformovaniu pohraničného pluku ZNB na Slovensku. Ďalšie opatrenia k posilneniu útvarov ZNB na východnom Slovensku vykonal vo svojej kompetencii poverenik MV na Slovensku.

● V Čechách a na Morave boli na hlavných smeroch predpokladaného postupu banderovcov posilnené stále oddelenia a na oblastných veliteľstvách prechodne vytvorené stíhacie oddiely. V Čechách ich bolo 15, na Morave 13.

Na prechodnú dobu bolo na prekrytie prístupu k rakúskym a bavorským hraniciam vytvorené zvláštne veliteľstvo Rudolf v Českých Budějoviciach. Bolo mu podriadených 13 stíhacích oddielov.

● Na Slovensku bol z vybraných príslušníkov Národnej bezpečnosti vytvorený dobrovoľnícky prápor NB Safir a 21 pohotovostných oddielov. Ako dôsledok ostrého po-

litického boja na Slovensku SNR 23. 2. 1945 schválila nariadenia č. 6/1945 a č. 7/45, ktorými sa rušili staré četnícke a žandárske organizácie a vytváral sa jednotný bezpečnostný zbor nazvaný Národná bezpečnosť (NB), ktorý prijatím zákona č. 149 o národnej bezpečnosti zo dňa 11. 7. 1947 bol ako celok včlenený do jednotného ZNB s jednotnou organizáciou a pôsobnosťou na celom území štátu.

● Zo všetkých útvarov ZNB, ktoré sa zúčastnili bojov, pripadla najvýznamnejšia úloha pohraničnému pluku Slovensko, ktorý sa členil na tri prápory.

● Na pracovnej konferencii v auguste 1947 prejavili slovenskí partizáni nespokojnosť s priebehom akcií proti banderovcom a ponúkli svoju účasť v bojoch. K tejto iniciatíve sa pripojili i českí partizáni a Zväz vojakov SNP. O nasadení bývalých partizánov do boja rozhodla vláda z podnetu ministra vnútra V. Noska, na základe žiadosti predsedu Zboru povereníkov a povereníka vnútra na svojich zasadnutiach 27. augusta a 16. septembra 1947.

● V čase najväčšieho nasadenia sa bojov v celej republike zúčastnilo 6087 príslušníkov čs. armády, 5623 príslušníkov ZNB a 3700 bývalých partizánov a vojakov SNP.

Významným úspechom spoločného úsilia bolo najmä obklúčenie najnebezpečnejšej sotne Burlak a jej likvidácia v septembri 1947. Rozbitá bola aj sotňa Chromenko. Na celom území štátu sa darilo postupne zlikvidovať prenikajúce menšie skupiny banderovcov a zvyšky rozbitých sotní.

Súbežne s akciami proti ozbrojeným tlupám vykonávali čs. bezpečnostné orgány odhaľovanie a zneškodňovanie jednotlivých článkov tzv. civilnej siete OUN na našom území, ktorá sa vo svojej nepriateľskej aktivite opierala o gréckokatolícku cirkev.

● Úspešný vývoj bojových operácií čsl. ozbrojených síl umožnil, aby na jeseň 1947 boli operácie proti banderovcom ukončené a aby minister národnej obrany o nich predložil vláde záverečnú správu.

Podľa uznesenia 114. schôdze vlády sa dňom 17. novembra 1947

skončila spoločná akcia armády, ZNB a bývalých partizánov proti banderovským tlupám a ďalšie riadenie bezpečnostných opatrení proti zvyškom rozbitých skupín prešlo na ministerstvo vnútra a ZNB. Podľa tohto uznesenia prevzali 17. novembra 1947 ďalšie vykonávanie bezpečnostných akcií proti banderovcom zemske veliteľstvá ZNB. Vláda súčasne poverila ministra vnútra, aby tlmočil vďaka ZNB za splnenie danej úlohy.

● V bojoch s banderovcami bolo v dobe od 10. 6. do 11. 11. 1947 zabitých 59 banderovcov, zranených 39, zajatých 217 a 29 sa ich dobrovoľne prihlásilo čs. úradom.

● Naše straty: V bezprostrednom boji s tlupami padlo 24 príslušníkov čs. armády a ZNB, 26 príslušníkov bolo zranených. Obeťami banderovcov sa stalo aj 6 civilných osôb.

● Boj proti malým ozbrojeným bandám pokračoval i po roku 1947. Ani tieto boje sa nezaobišli bez strát na životoch príslušníkov ZNB.

Výňatok z historickej štúdie Petra KASARDU
Dokončenie v ďalšom čísle.

Ukradnuté darovali

To, že Adolf Hitler bol vášnivým umelcom a zberateľom umenia, vedľa všetci. Lenže mnohé z toho, čo vytvoril a zhromaždil, sa doteraz nenašlo.

Nedávno sa však objavil z jeho zbierky v koži viazaný album diel. Odborníci teraz budú mať možnosť vrátiť ich pôvodným majiteľom, presnejšie ich potomkom. Zatiaľ sa len katalogizujú.

Príbeh o pátraní po umeleckých dielach nedávno aj sfilmovali a snímka sa volá Pamiatkari (The Monuments Men). V hlavnej úlohe zažiaril a na režisérsku stoličku zasadol známy herec George Clooney. Film zachytáva amerických vojakov, ktorí na konci vojny naozaj sformovali špeciálny oddiel umelecky nadšených ľudí, zväčša kurátorov, reštaurátorov a odborníkov na umenie. Tí sa s nasadením vlastného života odhodlali zachrániť vzácne umelecké poklady.

Film však podľa odborníkov nespĺňa očakávania predlohy a neobsahuje ani reálne fakty. Odborníci mu vyčítajú chaotickosť a heroizovanie amerických vojakov. Nech už je film taký alebo onaký, ponúka minimálne pohľad na hrdinstvo, ktoré vojaci podstúpili, aby umelecké diela neboli navždy stratené.

Adriana MIKUNDOVÁ, podľa dailymail.co.uk

Vojna sa mohla začať už v roku 1938

Priebeh dejín sa mohol v 20. storočí vyvíjať úplne inak, naznačili v roku 2003 britské noviny The Daily Telegraph. Svoj názor podoprel o odtajnený archív Vatikánu, ktorý umožnil domnievať sa, že v roku 1938, teda pred uzavretím tzv. Ocelového paktu, mohla vypuknúť vojna medzi Talianskom a Nemeckom. O čo išlo?

Taliansky diktátor Benito Mussolini sa mal obrátiť na pápeža Pia XI. so žiadosťou o vylúčenie Hitlera z cirkvi. Jeho motiváciou vraj bola nespokojnosť s anexiou Rakúska a z toho vyplývajúce obavy z potenciálneho veľkého konfliktu, ktorý z toho hrozil Európe a aj Taliansku. Obával sa totiž, že situácia pôjde ďalej a Berlín vysloví právo aj na región Alto Adige v južnom Tirolsku, v ktorom prevládalo nemecky hovoriace obyvateľstvo.

Dňa 10. apríla 1938 bol vo Vati-

káne prijatý Mussoliniho špeciálny predstaviteľ, katolícky kňaz Pietro Tacchi Venturi, a odovzdal pápežovi posolstvo, v ktorom sa hovorilo o nevyhnutnosti prijatia „čo najrýchlejších a rozhodných opatrení“ proti Adolfovi Hitlerovi.

Benito Mussolini rátal s autoritou duchovenstva rímskokatolíckej cirkvi, pretože Hitler sa považoval za horlivého kresťana. Vatikán však „rozhodné opatrenia“ neprijal a Hitler o chvíľu (máj 1939) pricestoval do Ríma s „pria-

teľskou návštevou“, dohodol tzv. Ocelový pakt, čím urobil konečnú bodku za európskou históriou v rokoch 1930-40.

-vmi-

Ilustr. foto: internet

Hitler na našich medových týždňoch

Keď sa nadšenec fotografovania Matt Ames hrabal vlni v škatuliach jedného z bišých trhov v americkom štáte Virgínia, ani len netušil, že ho čaká historický poklad.

Prekvapenie v škatuli

Natrafil totiž na staré rolky negatívov, na ktorých boli snímky Adolfa Hitlera počas jeho návštevy Neapola na začiatku mája v roku 1938. Obrovské odhalenie mu ponúkla až jeho komora, keď negatívy vyvolal. A zostal stáť v nemom úžase. Desiatky záberov zrejme zhotovil ktosi, kto bol v tom čase v Taliansku na medových týždňoch. Ames to dedukuje podľa ostatných snímok. Je na nich zachytená mladá dvojica a zbierka obsahuje aj klasické dovolenkové fotografie ako výhľad na mesto,

cestovanie loďou, Pompeje, či zábery na americký Manhattan.

Darček pre historikov

Fotograf našťastie patrí k tým, ktorí si svoje poklady nenechávajú pre seba. A tak sa s nálezom pochválil tak, že usporiadal výstavu. Vyvolal všetky čierne-biele snímky klasického 35 mm filmu a dal sa do zoradovania. Výstavu koncipoval tak, aby každá snímka vynikla. Sekcia s Adolfom Hitlerom napríklad obsahuje zábery, ako sa vezie promenádou v aute spolu s kráľom Viktorom Emanuelom III.

Podľa historických archívov Hitler sa krátko pred 2. sv. vojnou zúčastnil v Taliansku aj vojenského cvičenia. Už vtedy disponoval silným priateľstvom s Benitom Mussolinim, ktorého obdivoval a s ktorým neskôr úzko spolupracoval. Hoci ich prvé spoločné stretnutie v roku 1934 nebolo veľmi podarené. Podľa výpovedí mal Mussolini veľký problém porozumieť jeho silnému prízvuku a na Talianov Hitler pôsobil nudne a hovorili mu „malý šialený klaun“. To sa ale v priebehu rokov zmenilo a obaja diktátori si padli do oka natoľko, že sa navzájom napodobňovali. Kým Hitler mal svoju organizáciu pre dospieva-

júcich chlapcov Hitlerjugend, Mussolini mal GIL – Gioventù Italiana del Littorio.

Oddiely SS a brigády Čiernych košiel spoločne cvičili. No a práve jedna zo snímok zachytáva, ako chlapci z GIL smerujú k promenáde, aby sa s Hitlerom zviatili. Fotografii z promenády je hneď niekoľko. Obsahujú detaily na auto s Hitlerom a kráľom, ktoré zdravia vojaci zdvihnutou pravou rukou, ale aj celkové zábery na prehladku.

Umenie so svastikou

Ďalšia časť snímok zachytáva bežný život v Taliansku. Predvojnovovo bežný. Umelecké stavby sú totiž plné hákových

krížov. To sa zrejme mladému páru zdalo rovnako zaujímavé ako talianske športové autá, rušný život v uliciach či deti hrajúce sa so somárikmi. Pár odfotografoval aj priľahlé more plné vojnových lodí, ktoré sa zhromaždili pri pobreží na počesť Hitlerovej návštevy.

Historický New York

Keďže roliek filmu bolo niekoľko, zachytávajú aj návrat z dovolenky. Na snímkach je loď, ktorou sa zamilovaný pár zrejme plavil do Európy a späť, prístav a pohľad na Manhattan. Ak by mal niekto cestu do Virgínie, výstava fotografií stále trvá. Konkrétne v meste Martinsville.

Adriana MIKUNDOVÁ, podľa dailymail.co.uk

Jubilanti ZO SZPB sa dožívajú

- **Bratislava 7:** Jela Klimešová 86 rokov.
- **Bratislava 12:** Dušan Prokop 70 rokov.
- **Bratislava 18:** JUDr. Vojtech Ozorovský 93 rokov.
- **Bratislava 19:** Jozef Krejčí 82 rokov.
- **Bratislava 29:** Lýdia Salayová 92 rokov.
- **Bojnice:** Ing. Ľudovít Štancel 91 a Norbert Šimko 83 rokov.
- **Banská Štiavnica:** Jozef Kopčan 91 rokov.
- **Banská Bystrica – Uhlisko:** Mgr. Oluše Valachová 82 rokov.
- **Banská Bystrica – Fončorda:** Janette Lunerová 50 rokov.
- **Banská Bystrica – Fončorda/B:** Ľudmila Saboová 45 rokov.
- **Banská Bystrica – Tr. SNP:** Ing. Július Pardupa 86 a Anna Bobáková 65 rokov.
- **Banská Bystrica – Radvaň:** Bernardína Barthová 80 a Libuša Murgašová 65 rokov.
- **Banská Bystrica – M. SNP:** Mgr. Ján Hlavinka 35 rokov.
- **Brusno:** Michal Karliak 20 rokov.
- **Brezno 1:** Ľudovít Vaculčíak 87 rokov.
- **Čaňa:** Mária Vargová a Tomáš Hajík 65, Monika Lochmanová 50 rokov.
- **Dolné Vestenice:** Alžbeta Šušmáková 84 rokov.

- **Hiadel':** Rudolf Zeman 65 rokov.
- **Chtelnica:** Želmíra Abramovičová 87 rokov.
- **Jasenie:** Ján Gaboň 91 rokov.
- **Kordíky:** Anna Bírešová 90 rokov.
- **Kežmarok:** Zuzana Pašková 88 rokov.
- **Kobeliarovo:** Ján Hlaváč Fakla 97 rokov.
- **Kráľovský Chlmec:** Anna Brauerová 84 rokov.
- **Lastovce:** František Nemet 70 rokov.
- **Lipany:** Júlia Krenická 89 rokov.
- **Levice:** Irena Morvayová 70 rokov.
- **Lučenec 1:** Dr. Karol Bartoň 88 rokov.
- **Lučenec 3:** Štefan Kumštár 75 a Pavol Belko 65 rokov.
- **Myjava:** Mgr. Miroslava Bartošová 35 rokov.
- **Medzibrod:** Vendelína Búdová 87 a Jarolím Bacúr 70 rokov.
- **Nová Baňa:** Ladislav Hajduch 82 rokov.
- **Nitra – Horné mesto:** Alžbeta krištofová 95 rokov.
- **Novosad:** Helena Juhásová 70, Imrich Tobiaš 65 a Vojtech Merašický 55 rokov.
- **Pohronský Bukovec:** Dana Francysciová 60 rokov.
- **Poniky:** Mária Šavoltová 65,

Milan Lenar 50 a Pavel Ondrejko-
vič 40 rokov.

- **Pezinok:** Michal Letovanec 94 rokov.
- **Považská Bystrica:** Alois Dubec 85 rokov.
- **Púchov:** Mgr. Jozef Rázga 70 rokov.
- **Rimavská Sobota 1:** Mária Pálešová 88 a Etela Pavlíková 87 rokov.
- **Sliach:** Antónia Kováčiková 89 rokov.
- **Senica:** RSDr. Milina Rosová 81 rokov.
- **Stará Turá:** JUDr. Marcel Gažík 88, Emília Kubišová 85 a Dagmar Racková 80 rokov.
- **Slovenská Ľupča:** Jozef Sedliak 80 rokov.
- **Slovenské Nové Mesto:** Ján Kučma 94 a Janka Garanská 84 rokov.
- **Tisovec:** Oľga Krankušová 91, Ida Kysel'ová 89, Mária Šabláturová 82, Oľga Gandžalová 81 a Ján Belušiak 60 rokov.
- **Trenčín 1:** Ľudovít Puna 85 a Zlata Šubertová 50 rokov.
- **Trebišov 2:** Mária Takáčová 93 a Mária Roháčová 83 rokov.

- **Veľaty:** Emília Vašková 90 a Mgr. Ľudmila Velikaničová 83 rokov.
- **Vráble:** Alžbeta Luleyová 93 a Ján Roško 75 rokov.
- **Vysoká n/Kysucou:** Vladimír Gajdičiar 65 rokov.
- **Zemplínske Hradište:** Božena Dandárová 82 rokov.
- **Závadka n/Hronom:** Milan Babnič 70 rokov.
- **Zvolenská Slatina:** Ján Ľup-

- ták 86 a Pavel Bahýľ 65 rokov.
- **Zvolen – Centrum 1:** Anna Kleinová 87 rokov.
- **Zvolen – Zlatý Potok:** Oľga Slančíková 70 rokov.
- **Žiar n/Hronom:** Mílada Lastičová 81 rokov.
- **Žilina 13:** Mária Drábiková 87 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme!

Nedožil sa 70. výročia SNP

V Dome smútku v Lučenci sme sa 7. mája navždy rozlúčili s priamym účastníkom SNP Michalom Gažim, ktorý by sa bol 14. novembra tohto roku dožil 95 rokov.

Po vypuknutí SNP sa 3. septembra 1944 prihlásil vo Zvolene na zámku k partizánom. Pridelili ho do brigády Za oslobodenie Slovanov. Bojoval na rôznych úsekoch – Handlová, Jánova Lehota, Žiar nad Hronom... Pri bojoch nad Donovalmi ho v no-

vembri 1944 črepina ranila do pravého oka a 14. februára 1945 ho pre zranenie uvoľnili a poslali domov. Ako milicionár v Lučenci zabezpečoval poriadok do 10. mája 1945.

Za účasť v bojoch pri Babine-Dobronive ho vyznamenali Ra-

dom SNP – pamätnou medailou. Michal Gaží bol dlhoročným členom SZPB, určité obdobie aj členom Predsedníctva OV SZPB v Lučenci. Za odboj a prácu vo zväze bol ocenený viacerými vyznamenaniami: Za vernosť, medailami k významným výročiam SNP a ukončeniu II. svetovej vojny. Bol aj držiteľom medaily vojnového veterána od ministra obrany SR.

Česť jeho pamiatke!

Odišiel vzácny človek

Členovia ZO SZPB č. 24 v Bratislave sa s bolesťou v srdci rozlúčili so svojim dlhoročným predsedom, veteránom vojny Ing. Jánom Halienom, CSc., ktorý by sa v auguste t. r. dožil 92 rokov.

Bol to vzácny človek. Svoj život spojil s bojom za národnú slobodu a ľudskú dôstojnosť. So zbraňou v ruke sa zúčastnil na tomto veľkom zápase. S hlbokou úctou sa skláňame pred jeho životom a dielom, pred hodnotami, ktoré vyznával a obohacoval ich svojím tvorivým vkladom. Na jeho životnej ceste sa osobitým spôsobom zrkadlí naša povojnová história. Nebol iba jej svedkom, ani štatistom, bol jedným z jej protagonistov.

Sociálne a rodinné zázemie rodných Koštian nad Turcom sa mu stali kompasom, určujúcim jeho celoživotné smerovanie. Pochádzal z roľníckej rodiny a poznal ťažké podmienky života roľníckych rodín. Po ukončení vysokoškolského štúdia venoval svoj um a srdce budovaniu moderného poľnohospodárstva. Jednoznačne presadzoval kolektívne obrábanie pôdy a preukazoval jeho efektívnosť. Ako pracovník Úradu vlády, ministerstva poľnohospodárstva, pomáhal budovať jeho materiálnu základňu.

Ihneď po oslobodení sa stáva členom odbojárskej organizácie, v ktorej aktívne pracuje až do konca svojho života. Je jedným zo zakladateľov základnej organizácie pri centrálnych orgánoch. Nepretržite, takmer štyridsať rokov, bol jej vedúcim funkcionárom. Ako človek bol mimoriadne pracovitý, dôsledný diskutér. Bol neúnavným iniciátorom riešenia problémov, ktoré sa dotýkali odbojárov, predovšetkým zlepšenia zdravotnej a sociálnej starostlivosti. Mnohé jeho návrhy smerovali na ochranu pamätných miest, údržbu a opravu pamätníkov padlých za oslobodenie, znovunavrátanie pôvodných názvov ulíc, mostov a námestí. Vysokú angažovanosť a iniciatívu prejavoval aj pri riešení problémov členov Jednoty dôchodcov, kde bol tiež funkcionárom.

Do činnosti SZPB zapájal aj svoju rodinu, viedol ju k odkazu SNP a ideám humánnej spoločnosti. Bol dobrým manželom a otcom, pre svojich potomkov láskavým starým a prastarým otcom, vzorom pravdivosti a čestnosti.

Jeho účasť v národnooslobodzovacom boji, aktívna práca vo zväze a pre spoločnosť bola ocenená viacerými štátnymi, rezortnými a zväzovými vyznamenaniami. Boli mu udelené medaily k výročiam oslobodenia, ministra obrany a zväzové – Zaslúžilý bojovník proti fašizmu, medaily M. R. Štefánika III., II. a I. stupňa, ako aj najvyššie zväzové vyznamenanie Za vernosť.

Ing. Ján Halienský, CSc. sa hlboko zapísal do srdca spolubojovníkov, do ich vedomia, pretože v náročnej dobe vždy náročne žil a konal.

Karol KUNA

Živio, živio mnoga leta...

Desiateho mája 2014 sa naša dlhoročná členka SZPB Marta Kostrová z Martina dožila 100 rokov. Predseda Imrich Repka (vľavo) a tajomník OblV SZPB Štefan Tichý (vpravo) spolu s viceprimátorom mesta Martin Alexandrom Lilgem zaželali jubilantke do ďalších rokov pevné zdravie a pohodu v rodinnom kruhu detí, 8 vnúčat a 9 pravnúčat. Na záver pani Marta zaspievala pre regionálnu televíziu Turiec pesničku z jej mladosti.

Snímka Michaela Černeková

Navždy sme sa rozlúčili

- **Beluša** s 93-ročným Petrom Juríkom.
- **Bratislava 24** s 91-ročným Ing. Jánom Halienom, CSc.
- **Hrachovo** s 93-ročnou Katarínou Petrekovou.
- **Klenovec** s 86-ročnou Emíliou Struhárovou.
- **Levice** so 67-ročným Júliu- som Kosorúhom.
- **Lehota p/Vtáčnikom** so 79-

- ročnou Jozefínou Znamenákovou.
- **Lučenec 3** s 94-ročným Michalom Gažim.
- **Rimavská Sobota** s 90-ročným Jozefom Sekerkom a 84-ročnou Žofiou Kepkovou.
- **Vígľaš** s 94-ročnou Annou Huculovou.

Česť ich nehybné pamiatke!

VY sa pýtate – MY odpovedáme

VY: Počas rokovania predsedníctva ÚR SZPB sa hovorilo aj o tom, ako je to s koncom 2. sv. vojny v Európe. Prečo ho niekde oslavujú 8. a inde až 9. mája?

MY: Na začiatok si treba povedať, že na konci vojny boli podpísané dve kapitulácie. Prvá 7. mája 1945 vo francúzskom Remeši. K tejto sa však nehlásia spojenci ani na Západe a ani na Východe. Všetci totiž vedia, že toto nebolo o kapitulácii, ale o poslednom súboji inteligencií, ktorým chcel nemecký veľkoadmirál Karl Dönitz dosiahnuť rozštiepenie Veľkej trojky. Čiže ten, kto túto kapituláciu uznáva, musí tiež priznať, že nemecký nacistický mozog ho poráža aj po 70 rokoch.

* * *

Všetci uznávame kapituláciu, ktorá bola podpísaná 8. mája 1945 Hansom-Jürgenom Stumpffom, Wilhelmom Keitelom a Hansom-Georgom von Friedeburgom v mene nemeckého vrchného veliteľstva, v prítomnosti splnomocnenca vrchného velenia Červenej armády maršala Sovietskeho zväzu Georgija K. Žukova, splnomocnenca vrchného veliteľa expedičných síl hlavného maršala leteckva Veľkej Británie Arthura Teddera a v prítomnosti veliteľa strategických leteckých síl USA generála Carla Andrewa Spaatza a hlavného veliteľa francúzskej armády generála Jeana de Latre Tassignyho.

Táto kapitulácia bola podpísaná v Berlíne Karlshorste 8. mája 1945 o 22.43 hod. SEČ, čiže podľa moskovského času už bolo 9. mája 1945 00.43 hod. Kapitulácia však začala de jure platiť až prvou minútou dňa 9. mája.

Pre nás by teda bolo logickejšie, ak by sme Deň víťazstva nad fašizmom oficiálne oslavovali nie v deň podpisu, ale až v deň platnosti – teda až 9. mája.

Pre Čechov by to bolo správnejšie dvojnásobne. Po prvé, ako uvádzam, kapitulácia začala de jure platiť až 9. mája a, po druhé, ich hlavné mesto Praha bolo aj de facto naozaj oslobodené až 9. mája! Ak teda naši českí priatelia vyjadrujú radosť nad svojím oslobodením 8. mája, zároveň by im mali padať slzy smútku nad „stále obsadenou“ Prahou.

-vmi-

VY: Čo máme urobiť, aby nám po svojom úmrtí nikto nesmel vziať z tela nejaký orgán?

Čitatelia zo ZO SZPB č. 18, Bratislava

MY: PhDr. Eva Slovákova, komunikačný odbor MZ SR:

– V Slovenskej republike upravuje podmienky darovania a transplantácie orgánov, tkanív a buniek zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti a odborné usmernenie MZ SR o darovstve, odberoch a transplantáciách.

Register nedarcov alebo negatívny register slúži na technické zabezpečenie práva občanov na odmietnutie darovania orgánov po smrti.

Osoba, ktorá odmieta darovanie orgánov po smrti, vyplní formulár Odmietnutie darovania orgánov tkanív a buniek po smrti, svoj podpis nechá overiť notárom a zašle ho na adresu Slovenské centrum orgánových transplantácií, Limbová 14, 833 01 Bratislava. Po zaregistrovaní do databázy dostane potvrdenie o registrácii a registračné číslo v databáze nedarcov. Register nedarcov je dostupný 24 hodín denne a každé pracovisko na území SR, ktoré indikuje potenciálneho darcu, sa kontaktuje s centrom, požiada o kontrolu v registri nedarcov a dostane písomné potvrdenie, že osoba nie je prítomná v registri. Len po tejto procedúre sa môže pokračovať v postupoch, ktoré súvisia s odberom. V prípade, že údaje osoby sú zaznamenané v negatívnom registri, celý proces sa zastaví a odber sa nevykoná. Informácie o tejto problematike získajú záujemcovia v Slovenskom centre orgánových transplantácií (www.ncot.sk).

Deň, na aký sa nezabúda

Vstávaj dievča hore, sadíme ti máje, ak hore nevstaneš, mája nedostaneš. Máj, máj, máj zelený, pod oblôčkom sadený... Slovami tejto ľudovej piesne sa už v dávnej minulosti vítal mesiac máj.

Zvykneme o ňom hovoriť aj ako o mesiaci zalúbených. Označenie máj – lásky čas charakterizuje stav prírody, keď všetko rastie, je v kvete, rozmnožuje sa. Predstavuje tak vrchol jari, ku ktorému patrí aj tradícia európskeho zvyku stavania májov – zelených stromčekov pred dom milovaného dievčaťa alebo na námestiach obcí a miest.

Mesiac máj sa tak začína zábavou, po ktorej nasledujú významné májové udalosti, ktoré si každoročne pripomíname. Najvýznamnejšou z nich je ukončenie 2. svetovej vojny v Európe (za

Dni spomienok a zmierenia na počesť všetkých, čo zomreli počas 2. svetovej vojny VZ OSN 22. 11. 2004 vyhlásilo 8. a 9. máj). Zatiaľ čo v susedných štátoch je 8. máj štátnym sviatkom, na

Vďaka za úctu hrdinom, ktorí padli za našu slobodu

Dedinka Turie v Žilinskom okrese už nemá protifašistickú organizáciu, má však agilného starostu Miroslava Chovanca, ktorý sa obklopil rovnako agilnými ľuďmi a tak spoločne nedajú zahynúť protifašistickej myšlienke a ani spomienke na svojich statočných rodákov. Najmenej 40 Turanov sa totiž priamo v bojoch zaslúžilo o našu slobodu.

Je preto úplne prirodzené, že poďakovanie za zachovávanie protifašistickej tradície, za starostlivosť o hroby, napr. miestneho rodáka Alexandra Zábojníka, Jána Skambalu z Vrútok a Rusa Ivana Nikolaja, som adresoval práve im.

Koniec vojny sme si všetci pripomenuli na miestnom cintoríne a spolu s nami aj posledný veterán, 93 ročný Alexander Tvrďý.

Juraj DROTÁR, predseda Oblastného výboru SZPB zo Žiliny

Keď aj protokol chráni tradíciu

Náš protokol určuje, že v prvom slede popri špalieri miestnych školákov kladú vence predseda a členovia predsedníctva Obiv SZPB a základných organizácií z Trebišova a okolia. Rovnaká pocta prináleží členom KSS a až za nimi tohto roku kládli vence pracovníci samosprávy, armády, policajného zboru a verejnosti.

Po hymnách Slovenskej republiky a Ruskej federácie sa slova ujal prednosta OÚ v Trebišove Rastislav Petrovič (taktiež člen SZPB), ktorý pripomenul najtragickejšie okamihy nezmyselnej 2. svetovej vojny, na ktorú najviac doplatili nevinní ľudia vrátane detí.

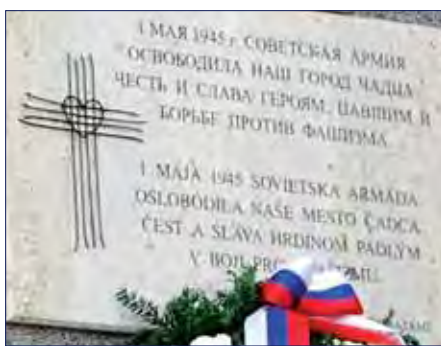
69. výročie oslobodenia sme si pripomenuli tiež v neďalekých Sečovciach, v Novosade, v Slovenskom Novom Meste, vo Veľatoch, Kuzmiciach, Egreši a Plechoticiach.

Milan URBAN, predseda ZO SZPB Trebišov

Poznámka redakcie

Červená alebo Sovietska armáda?

Kto z nich nás vlastne oslobodil? Jednoznačne Červená armáda, pretože názov Sovietska armáda začal oficiálne platiť až v roku 1946! Názov Červená armáda je pritom len skratkou plného oficiálneho názvu: Robotnícko-rolnícka červená armáda.

Vyjadriť sa k tomu ma prinútila správa z odhalenia pamätnej tabule v Čadci, kde text hovorí o SOVIETSKEJ, no podpredseda ÚR SZPB Juraj Drotár už o Červenej armáde. V Čadci sa chybe vyhli tým, že celý text napísali veľkými písmenami. Ak by text napísali štandardne, čiže Sovietska armáda, dopustili by sa i historickej a na časy konca vojny aj gramatickej chyby.

-vmi-

Slovensku je len dňom pracovného pokoja. SZPB si tento významný medzník v moderných dejinách už niekoľko rokov pripomína spoločne s Veľvyslancstvom RF v SR práve 9. mája. V tejto súvislosti každoročne smerujú kroky stoviek členov SZPB na bratislavský Slavín, no nie iba tam.

Aj tohto roku si členovia oblastnej organizácie SZPB z Humenného priniesli zo Slavína množstvo nezabudnuteľných dojmov. A to nielen zo samotného pietneho aktu, ale aj z osobného stretnutia s vrcholovými politikmi, z návštevy areálu Bratislavského hradu a Národnej rady SR.

Gabriela ROSIČOVÁ

Múdre slová v Rimavskej Sobote

Predseda Oblastného výboru SZPB v Rimavskej Sobote Pavel Brndiar zdôraznil, že v 2. sv. vojne, ktorá bola najlikvidejším ozbrojeným konfliktom ľudstva, sa nedajú dodne poriadne vyčíslit' nielen materiálne, ale ani ľudské straty.

Uviedol, že v Európe je už 69 rokov mier, no druhá svetová vojna vždy ostane pre nás mementom a výzvou. „Nestačí len dať úctu hrdinom, ale v každej chvíli treba udržiavať mier a bojovať proti narastajúcej nenávisti, rasizmu a extrémizmu,“ a ďalej dodal, „nemôžeme hovoriť o víťazstve ani o mieri, ak väčšina ľudí nemá sociálnu istotu a ak sociálne nepokoje ohrozujú mier. Žiaľ, história nás dostatočne nepoučila.“

Ján JUHÁSZ, snímka Attila Gece

Ani čas neoslabí našu vďaku

Pietneho aktu polozenia vencov v Bardejove sa okrem predstaviteľov samosprávy zúčastnili nielen členovia SZPB, ale aj veľvyslanec Čínskej ľudovej republiky na Slovensku Pchan Wej-fang, ktorý prišiel do Bardejova aj kvôli polozeniu základného kameňa nového čínskeho závodu na výrobu gumenej obuvi v Kružlove.

Slávnostný príhovor predniesol prednosta OÚ v Bardejove Miroslav Bujda. Vzdal hold všetkým priamym účastníkom, tým, ktorí sa tohto dňa už nedožili, a vyzval všetkých, aby rázne odsudzovali prejavy fašizmu, aby nezabúdali na tých, ktorí nám priniesli slobodu.

Po záverečnej štátnej hymne boli vypustené holubice ako večný symbol mieru.

Leonard BAÑAS (Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Pridajte sa k nám a podporte!

**9. ročník
Stretnutia generácií
na Kališti**

S iniciatívou prišli členovia výboru a dôverníci ZO SZPB Trieda SNP v Banskej Bystrici, ktorí už na organizáciu tohto podujatia vyzbierali sumu 100 EUR a odovzdali ju organizátorovi – Oblastnému výboru SZPB v Banskej Bystrici.

Eva BROZMANOVÁ
predsedníčka ZO SZPB Trieda SNP, Banská Bystrica

Hitlerova chyžná o „führerovom koláči“

Bývalá 89-ročná chyžná Elisabeth Kalhammerová sa podelila s rakúskymi novinami *Salzburger Nachrichten* o gastronomickej slabôstke Hitlera, konkrétne o jeho láske k sladkému. Jedným z jeho najobľúbenejších koláčov bol jablkový s orechmi a hrozienkami. V apríli 2014 o tom písal aj britský *Daily Mail*.

V bavorskom sídle Berghoff sa vraj „führerov koláč“ piekol denne. Hitlerovi ho predkladali ako maškrty aj na noc. Okrem koláča však ľúbil aj čokoládové zákusky a buchtičky s krémom. Iba mimochodom, Hitler nebol ranné vtáča, niekedy vraj zostal v posteli aj 14 hodín.

tí a obsluhovalo ich 22 chyžných. S pánom domu sa vraj nespela zhovárať, no napriek tomu si zapamätala mnohé jeho zvyklosti a obyčaje.

Ilustr. foto: Internet

V Hitlerovom príbytku boli sladkosti neustále. Napriek tomu, že držal prísnu diétu (kvôli chorej slezine). Elisabeth Kalhammerová však nevie, kto bol jeho osobný kuchár.

Ona sama bola na túto prácu prijatá v roku 1943 (v rámci toho absolvovala aj previerku SS), ale nikdy pre Hitlera nevarila. Do jej povinností spadalo iba upratovanie izieb, pranie bielizny, šitie a varenie čaju. Hitler ho pil z porcelánovej šálky, ktorú sa Kalhammerovej raz podarilo rozbiť. Vyslúžila si za to prácu cez jeden víkend navyše.

Elisabeth Kalhammerová, pôvodom Rakúšanka, poznamenala, že v domácnosti Hitlera a elegantnej Evy Braunovej bolo vždy veľa hos-

Napríklad aj túto slabosť na sladké. Alebo na dar, ktorým ich obdaroval na Vianoce. Bola to vlna, aby mohli pliesť ponožky pre jeho vojakov.

V Berghoffe sa slúžky nielenže nespeli zhovárať s Hitlerom, no nespeli sa rozprávať ani o ňom a ani o nikom z jeho hostí. Porušenie sa trestalo mimoriadne prísne.

Prečo sa E. Kalhammerová rozhodla prehovoriť až teraz, to *Salzburger Nachrichten* a ani *Daily Mail* neprehrádzajú.

* * *

Daily Mail sa už raz zaujímal o Hitlerovo súkromie. V roku 2008 vypovedal chyžnú, vtedy 91-ročnú Rosu Mittererovú, ktorá sa im vyznala, že Hitler bol okúzľujúci muž. A že môžeme o ňom hovoriť, čo chceme, „na nás to bol dobrý človek“.

K iným jeho skutkom sa vyjadrila, že „nemohla som uveriť, že by bol nariadil takéto zverstvá“.

ZRNKÁ HUMORU

Izraelská tajná služba poverila kapitána Kohna, aby sa dostal do Libanonu a tam medzi palestínskymi teroristami rozširoval letáky zdôrazňujúce potrebu arabsko-izraelského priateľstva.

Uplynulo 10 dní, mesiac, dva, no Kohn sa nevracal. Objavil sa až po treťom mesiaci a keď sa ho veliteľ spýtal, čo ho zdržalo, tak riekol:

– Viete vy vôbec, aké je to ťažké, predávať takéto letáky tamojším teroristom?

* * *

Hovorí sa o tebe, Kohn, že máš celé telo zarastené ako opica!

– Bože, bože, ale je tá tvoja žena klebetná, Móric.

* * *

– Už si počul, aké nešťastie postihlo Rosenberga?

– Nie.

– Moja žena s ním ušla!

* * *

V kupé nočného rýchlika sa dvaja cestujúci rozprávajú o tom, kam cestujú

– Ja idem do Bratislavy, musím do nemocnice, ochorela mi svokra.

– A ja do Viedne na pohreb, mne tam svokra práve zomrela.

– Raz darmo, Viedeň je Viedeň, hovorí prvý.

30. mája 1918... (dokončenie v tajničke)

pomôcky: AMBUL, EATON, OMSK	cudzokrajný dravý vták	prírodná spojka	ročné obdobie	špicato	●	vznešenosť	austrálsky pštroš	vystavujú účinku pary	sídlo v Rusku	patriaci sokovi	formovateľné	kancelárska skratka	45 rímskych číslicami
vstrebáva- lo vlhkosť					nevztýč								
násilím odvieč					omračoval samostatne								
3. časť tajničky												1. časť tajničky	obyvateľ Arábie
●	poobzeral	kypřil pluhom 4. časť tajničky					lesklá ozdobná stužka	časť auta kde sa dáva náklad vybav					
predložka			metla na vymetanie pece doba						ponor pôvodca				
kočiar				kolónia hanblivosť						ženské meno kartová hra			
zahas					sídlo v Indonézii domáce meno Izabely						značka kozmetiky prinášaj		
oporné časti tela stavovcov						americký ekonóm chem. zn. hliník						chem. zn. neónu	plošná miera
skratka pre a dato			2. časť tajničky										
solmizačná slabika			odovzdala					obdoba lasera					

Správne vylúštenie tajničky z č.9 znie: **...v tej dobe už bol v Moskve iný deň. Knihu posielame Rudolfovi Horváthovi z Bratislavy.**

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

HISTORICKÝ KALENDÁR

- 1. jún 1940** – Podpis čs. francúzskej dohody o zriadení samostatného čs. letectva vo Francúzsku.
- 1. jún 1940** – V skupine armád A Hitler vyhlásil, že po francúzskej kampani a očakávanej „rozumnej mierovej dohode“ Nemecko nakoniec získa „slobodu konania“ na svoju „veľkú a skutočnú úlohu, zrážku s bolševizmom“.
- 2. jún 1943** – Poľný súd zaisťovacej divízie vyniesol rozsudok, ktorým boli stotník pechoty Ján Nálepka, nadporučík Imrich Lysák – Jacko a poručík v zálohe Michal Petro, ktorí s ním prebehli na stranu nepriateľa, odsúdení popri strate hodnosti, medail a vyznamenaní na trest smrti povrazom.
- 2. jún 1944** – V Martine rokujú predstavitelia partizánov s členmi vojenského ústredia.
- 3. jún 1940** – Čs. pešia divízia vo Francúzsku mala 11400 príslušníkov, z toho 5107 Slovákov.
- 3. jún 1944** – 128. samostatná stíhacia peruť je preformovaná na 1. čs. stíhací letecký pluk v ZSSR. Mal dve perute a každá dve letky (32 lietadiel).
- 4.–6. jún 1942** – Bitka o Midway. Obrat vo vojne v prospech USA. Tie potopili 3 zo 4 nasadených japonských lietadlových lodí.
- 4. jún 1942** – V nemocnici na Bulovke na následky zranenia z 27. mája zomiera Reinhard Heydrich.
- 4. jún 1944** – Spojenecké vojská obsadili Rím.
- 4. jún 1944** – Anglo-americké letectvo po prvý raz bombarduje ciele vo východnom Nemecku.
- 5. jún 1940** – Útokom skupiny armád B na Somme a Aisne v smere na Seinu a dolnú Marnu začala sa druhá etapa nemeckého ťaženia na Západe. Potom sa začal efektívny útok na prelomenie Maginotovej línie, prakticky už obkľúčenej a v tej dobe už bez vojenského významu. Nemci ním chceli len zväčšiť význam svojho víťazstva.
- 6. jún 1942** – Do platnosti vstupuje nariadenie francúzskej vlády namierené proti židovskému obyvateľstvu. Po najväčšej razii v dejinách ľudstva, ktorej velila francúzska polícia, sa v parížskej cyklistickej aréne 5 dní bez jedla, vody a zdravotníckeho ošetrovania tiesnilo až 13-tisíc Židov.
- 6. jún 1944 (až 24. júl)** – Deň D – otvorenie 2. frontu (Operácia Overlord) a vylodenie v Normandii. Aj keď Nemci mali k tomuto dňu v zbroji okolo 300 divízií, na obranu Francúzska z nich mohli vyčleniť iba 50, vrátane 6 tankových. Invázia dostala krycie meno Round-up, ktoré bolo neskôr zmenené na Overlord.

* * *

Deň D bol generálom Eisenhowerom stanovený na 1. mája 1944, no termín bol niekoľkokrát odsunutý.

6. jún 1944 – Po preškolení v Kubinke pri Moskve (skončilo sa 30. 5.) zaslali čs. letci čs. vojenskej misii písomnú žiadosť, aby boli poslaní na front.

7. jún 1944 – Goebbels má poznamenané v denníku: „Včera v noci začali prichádzať prvé správy o spojeneckej invázii na západe. Vodca bol v mimoriadne živý nálade. Invázia sa odohráva presne tam, kde sme ju očakávali. Ak všetko absolútne nezlyhá, mali by sme si s ňou poradiť. Bohužiaľ, nepriateľ už poslal do akcie niektoré tankové jednotky, ale my môžeme mobilizovať rezervy.“

Už vyrazili dve najlepšie tankové divízie. Vodca je presvedčený, že zaženieme nepriateľské jednotky, ktoré sa vylodili, a zničíme ich výsadkové oddiely.“

7. jún 1951 – V nemeckej väznici Landsberg boli vykonané posledné z dvadsiatich rozsudkov smrti vyhlásených norimberským súdom nad vojnovými zločincami.

9. jún 1944 – Až v tento deň sa začal konečný pád blokády Leningradu. Proti fínskym vojskám spustili paľbu stovky batérií ťažkého delostrelectva leningradského frontu, Baltického loďstva, vrátane pevností, železničných systémov a 406 kusov 180 mm delostreleckých systémov vedeckovýskumného námorného polygónu. Do útoku sa pustilo 31 divízií, 6 brigád a 4 opevnené rajóny.

17. júna 1944 tieto 180 mm delostrelecké systémy ničili už Vyborg. Fíni sa spoliehali na pomoc Angličanov a preto boli zrejme šťastní, keď 20. júna vpadli do Vyborgu ťažké tanky Churchill. Ibaže na prekvapenie na vežiach mali červené hviezdy.

10. jún 1940 – Talianska vláda doručila francúzskemu veľvyslancovi v Ríme nótu o vyhlásení vojny a vzápätí talianske divízie zaútočili na francúzske pohraničné línie. Taliansko vyhlásilo, že jeho vojnovým cieľom je získanie Tunisu, Korziky, oblasti Nice a Savojska.

Napriek tomu, že bojové operácie sa začali v čase, keď francúzska armáda už neorganizovane ustupovala pred postupujúcimi nemeckými tankovými divíziami, Taliani ani po týždni nezískali žiadne väčšie úspechy. Ich divízie boli štyrmi francúzskymi divíziami porazené a vytlačené späť do východiskových pozícií.

10. jún 1942 – Lidice sú vypálené a zrovnané so zemou. 173 mužov bolo zastrelených (ďalších 19 neskôr), z 203 žien odvezených do koncentračného tábora bolo ozavrazených a umučených 60. Zo 105 detí ich bolo 88 splynovaných v poľskom Chelme výfukovým plynom. Po vojne sa ich našlo len 17.

10. jún 1944 – Nemecké jednotky Waffen SS vypálili francúzsku obec Ora-dour-sur-Glane a zavraždili 634 ľudí.